

**Stichting**  
**Pensioenfonds**  
**Transavia**  
**Grond- en**  
**Cabinepersoneel**

**Jaarverslag 2015**  
**Stichting Pensioenfonds Transavia**  
**Grond- en Cabinepersoneel**

# Inhoudsopgave

<b>KARAKTERISTIEKEN VAN HET PENSIOENFONDS .....</b>	<b>4</b>
<b>VERSLAG VAN HET VERANTWOORDINGSORGAAN .....</b>	<b>9</b>
<b>VERSLAG VAN HET BESTUUR .....</b>	<b>11</b>
<b>JAARREKENING .....</b>	<b>33</b>
<b>BALANS PER 31 DECEMBER 2015.....</b>	<b>34</b>
<b>STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2015 .....</b>	<b>36</b>
<b>BESTEMMING VAN HET SALDO VAN BATEN EN LASTEN.....</b>	<b>37</b>
<b>TOELICHTING BEHORENDE TOT DE JAARREKENING 2015.....</b>	<b>38</b>
<b>BALANS PER 31 DECEMBER 2015 (RING GROND) .....</b>	<b>43</b>
<b>STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2015 (RING GROND).....</b>	<b>44</b>
<b>BESTEMMING VAN HET SALDO VAN BATEN EN LASTEN (RING GROND) .....</b>	<b>44</b>
<b>KASSTROOMOVERZICHT OVER 2015 (RING GROND).....</b>	<b>45</b>
<b>TOELICHTING RING CABINE.....</b>	<b>54</b>
<b>TOELICHTING RING CABINE.....</b>	<b>54</b>
<b>BALANS PER 31 DECEMBER 2015 (RING CABINE).....</b>	<b>55</b>
<b>STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2015 (RING CABINE) .....</b>	<b>56</b>
<b>BESTEMMING VAN HET SALDO VAN BATEN EN LASTEN (RING CABINE).....</b>	<b>56</b>
<b>KASSTROOMOVERZICHT OVER 2015 (RING CABINE).....</b>	<b>57</b>
<b>OVERIGE GEGEVENS (RING GROND) .....</b>	<b>67</b>

**OVERIGE GEGEVENS (RING CABINE) ..... 67**

**CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT ..... 68**

# Karakteristieken van het pensioenfonds

## Profiel

Stichting Pensioenfonds Transavia Grond- en Cabinepersoneel (SPTGC), statutair gevestigd te Schiphol, gemeente Haarlemmermeer is opgericht op 30 december 2011. Per die datum zijn de twee pensioenfondsen Stichting Pensioenfonds Transavia Grondpersoneel (SPTG) en Stichting Pensioenfonds Transavia Cabinepersoneel (SPTC) gefuseerd als Multi-ondernemings pensioenfonds (Multi-opf).

Het fonds is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 54292417. Het fonds is een ondernemingspensioenfonds en heeft tot doel uitvoering te geven aan de pensioenreglementen Transavia Grondpersoneel en Transavia Cabinepersoneel. De statuten zijn op 2 september 2014 voor het laatst gewijzigd.

## Missie, visie en strategie

Het fonds is verantwoordelijk voor het correct en effectief uitvoeren van de pensioenafspraken, die door sociale partners bij Transavia zijn gemaakt binnen de haar toegewezen middelen. Daar waar uitvoeringstaken zijn uitbesteed zorgt het fonds er voor dat het in control is en blijft. Bij de uitvoering van zijn taken zorgt het voor een evenwichtige belangenafweging. De pensioenafspraken die in het arbeidsvoorwaarden overleg zijn gemaakt toetst het op uitvoerbaarheid en of die in overeenstemming zijn met relevante wetgeving.

De sponsor van het ondernemingspensioenfonds SPTGC is Transavia Airlines C.V. In dit jaarverslag ook genoemd: Werkgever, Transavia of vennootschap.

## Organisatie

### Bestuur

De samenstelling van het bestuur **SPTGC** per 31 december 2015 is als volgt:

Naam	Functie	Benoemd door	Lid sinds	Einde zittingsduur
Dhr. H. Nijman	Voorzitter	Werknemers	30 december 2011	Oktober 2018
Mevr. A. Donker	Secretaris	Werkgever	30 december 2011	December 2019
Dhr. P. Marée	Penningmeester	Werkgever	30 december 2011	December 2019
Dhr. B. Gerritsma		Werkgever	12 september 2012	September 2020
Dhr. V. Spierings		Werknemers	30 december 2011	Oktober 2019
Dhr. B.G. Parson		Werknemers	1 juli 2014	Juli 2018

Het bestuur wordt bijgestaan door externe deskundigen voor actuariaat en risicobeheersing op lange termijn via een externe adviserende actuaire. Het bestuur van het fonds heeft de dagelijkse uitvoering van de werkzaamheden, conform de afspraak met de werkgever, uitbesteed aan Aegon en Nationale Nederlanden. Deze werkzaamheden betreffen vermogensbeheer, pensioenadministratie en bestuursondersteuning. De bestuursondersteuning wordt mede verzorgd door medewerkers van Transavia, door Aon Hewitt Consulting pensioenadvies en door Triple A Risk Finance.

Het bestuur draagt, conform de eisen van de Pensioenwet, eindverantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de diensten die derden aan het pensioenfonds leveren.

### Dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur van het fonds wordt gevormd door de voorzitter, secretaris en penningmeester. Alle operationele besluiten worden voorgelegd aan ten minste één medebestuurslid. Het bestuur heeft uitsluitend bevoegdheden conform de statuten en reglementen van het fonds, overeenkomstig de vastlegging in de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN).

## **Het Verantwoordingsorgaan**

De samenstelling van het Verantwoordingsorgaan is in 2015 niet gewijzigd en bestaat uit de volgende leden:

- Dhr. R. de Gooijer namens de actieve deelnemers Cabinepersoneel;
- Mevr. M. Charoe-Meissen namens de actieve deelnemers Cabinepersoneel;
- Dhr. A. Boudewijn namens de actieve deelnemers Grondpersoneel;
- Dhr. P. van Dam namens de pensioengerechtigden Grond- en Cabinepersoneel;
- Dhr. R. Huijsman namens de werkgever;
- Dhr. S. Mesman namens de actieve deelnemers Grondpersoneel.

In 2015 heeft het bestuur viermaal overleg gevoerd met het Verantwoordingsorgaan, waarin de volgende onderwerpen aan bod zijn gekomen:

- Reglement van het nieuwe Verantwoordingsorgaan;
- Scholing/opleiding van het Verantwoordingsorgaan;
- Visitatiecommissie;
- Herverzekeringscontract;
- Bestuurssamenstelling;
- Alternatieve uitvoeringsvormen;
- Financiering van de pensioenregelingen;
- Belegging van het Eigen Vermogen;
- Toeslagverlening;
- Communicatie.

## **Intern toezicht**

Na het voltooien van de visitatieopdracht over 2014 heeft dhr. R. Bakker te kennen gegeven dat hij zich terug zou trekken uit de visitatiecommissie van SPTGC en SPTV. Daarop is, in samenwerking en overleg met SPTV, de Verantwoordingsorganen van beide fondsen en de zittende leden van de visitatiecommissie, gezocht naar een vervanger. Na gesprekken met meerdere kandidaten is dhr. E. Kalmar benoemd tot lid van de visitatiecommissie van zowel SPTGC als SPTV.

De visitatiecommissie bestaat voor zowel SPTGC als SPTV uit de volgende leden:

- Dhr. E. Kalmar;
- Mevr. M. Zaalberg-Meijer;
- Dhr. G. van de Kuilen.

De visitatiecommissie heeft in onderling overleg besloten dat dhr. E. Kalmar als voorzitter zal fungeren.

De visitatiecommissie is in november 2015 begonnen met haar werkzaamheden. In mei 2016 heeft de visitatiecommissie haar rapport uitgebracht, welke door haar met het bestuur besproken is. Deze rapportage is beknopt opgenomen in het bestuursverslag.

## **Uitvoeringsorganisatie**

### Actuele pensioenregelingen Grond- en Cabinepersoneel:

Het fonds voert de actuele pensioenregelingen voor het Grond- en Cabinepersoneel van Transavia uit. De pensioenaanspraken Grondpersoneel en Cabinepersoneel zijn tot en met 31 december 2012 herverzekerd bij Nationale Nederlanden Levensverzekering Mij. N.V. (Nationale Nederlanden).

De pensioenaanspraken zijn sinds 1 januari 2013 herverzekerd bij AEGON Levensverzekering N.V. (Aegon) voor een periode van vijf jaar.

De beleggingen van het eigen vrije vermogen zijn ondergebracht bij Aegon Asset Management als vermogensbeheerder.

De aanspraken die per 1 januari 2013 zijn ondergebracht bij Aegon zijn op nominale basis, hetgeen wil zeggen dat het jaarlijkse opgebouwde pensioen wordt ingekocht zonder rekening te houden met beleggings- en technische resultaten. De ingekochte aanspraken behouden te allen tijde de waarde van het moment van inkoop. Slechts door toeslagverlening kan de waarde toenemen.

De uitvoeringsorganisaties Nationale Nederlanden en Aegon verstrekken ISAE 3402 (type II)-rapportages. Het bestuur heeft kennis genomen van de rapportages en heeft geen relevante bevindingen.

### **Beleggingscommissie**

Het bestuur heeft, na een selectieprocedure, in maart 2015 besloten om de belegging van het eigen vrije vermogen onder te brengen bij Aegon Asset Management. Tevens is de samenstelling van de beleggingscommissie gewijzigd. Deze commissie bestaat uit de volgende leden:

- dhr. B. Gerritsma
- dhr. B. Parson
- dhr. J. Nijman

De beleggingscommissie houdt namens het bestuur toezicht op de uitvoering van de beleggingsovereenkomst, het beleggingsmandaat, de ontwikkeling van de beleggingsresultaten en bereidt bestuursbesluiten voor die betrekking hebben op de belegging van het eigen vrije vermogen van het fonds. Om haar taken goed uit te kunnen voeren, voert de commissie geregeld overleg met Aegon Asset Management. De commissie laat zich bij haar werkzaamheden bijstaan door mevr. M. Van Beusekom, beleggingsconsultant van AON Hewitt.

De commissie doet in bestuursvergaderingen verslag van haar werkzaamheden. Daarnaast stelt zij het verantwoordingsorgaan op de hoogte van de beleggingsresultaten en (voorgenomen) besluiten tot wijziging van de beleggingsovereenkomst en/of –mandaat.

Bij gelegenheid van het onderbrengen van het eigen vrije vermogen, is een nieuw beleggingsplan en –mandaat opgesteld.

### **Compliance officer**

De compliance officer van het fonds is Mevrouw S. Braam, Adviseur Arbeidszaken en Arbeidsjurist van Transavia. De compliance officer rapporteert rechtstreeks aan de voorzitter van het fonds. De compliance officer ziet toe op de naleving van de wettelijke gedragsregels en de normen die het fonds zichzelf heeft opgelegd. Er zijn in het verslagjaar geen bijzonderheden gerapporteerd. Zij ziet tevens toe op naleving van de gedragscode en fungeert ook als klokkenluiders officer.

### **Externe ondersteuning**

Het bestuur heeft zich in 2015 bij de uitvoering van haar algemene bestuurstaken laten bijstaan door dhr. R. Hagoort, principal client consultant van AON Hewitt. Dhr. Hagoort is in principe aanwezig bij elke bestuursvergadering.

Bij specifieke onderwerpen beoordeelt het bestuur per geval of externe ondersteuning en advies wenselijk, dan wel noodzakelijk is. In 2015 is een verschil van inzicht ontstaan met Aegon over de vaststelling van de premie herverzekering. Vanwege het feit dat Aegon niet bereid is het fonds hierin tegemoet te komen, heeft het bestuur zich tevens genoodzaakt gezien om zich juridisch te laten ondersteunen door mr. E.J. Henrichs (De Brauw Blackstone Westbroek N.V). Vanwege zijn betrokkenheid bij de totstandkoming van het contract met Aegon, doet het bestuur hierin ook een beroep op de kennis en expertise van dhr. H. Veerman van Triple A. Voor de implementatie van de Wet versterking bestuur Pensioenfondsen en ondersteuning op het gebied van pensioencommunicatie is gebruik gemaakt van ondersteuning door bureau d'Hooghe Siegman.

In het kader van kostenbeheersing is het inmiddels gebruikelijk om voorafgaand aan elk jaar met de vaste adviseur (-s) een kostenbegroting vast te stellen en deze gedurende het jaar gezamenlijk te monitoren

### **Accountant en Certificerend Actuaris**

Het fonds heeft KPMG Accountants N.V. als externe accountant en AON/Hewitt als certificerend actuaris aangesteld.

## Kerncijfers Ring Grond

Bedragen in €	2015	2014
<b>Aantal verzekerden</b>		
Actieve deelnemers *	595	584
Premievrije rechten ('slapers')	666	655
Pensioentrekkenden	174	166
Nabestaanden en wezen	59	59
	<b>1.494</b>	<b>1.464</b>
*Waarvan (deels) arbeidsongeschikte deelnemers: 15 (2014: 15)		
<b>Reglementvariabelen</b>		
Back service actieven geboren vóór 1 januari 1950	geen	geen
Indexatie actieven geboren na 31 december 1949 in % (per 1-7)	0,0%	0,8%
Indexatie inactieven vóór 1 januari 2006 in % (per 1-7)	0,0%	0,8%
Indexatie inactieven na 31 december 2005 in % (per 1-7)	0,0%	0,8%
<b>Pensioenuitvoering</b>		
Feitelijke premie	4.393.000	4.328.000
Kostendeckende premie	5.304.000	3.644.000
Kosten vermogensbeheer	0,73%	n/a
Pensioenuitvoeringskosten herverzekeraar	2,0%	2,0%
Uitkeringen	1.777.089	1.696.230
Uitvoeringskosten <sup>1</sup> i.r.t. de feitelijk ontvangen premie	5,4%	5,2%
Uitvoeringskosten per deelnemer (in EUR)	183	155
<b>Vermogenssituatie en solvabiliteit</b>		
Pensioenvermogen	135.560.164	126.650.270
Pensioenverplichtingen	122.884.455	112.481.038
Aanwezige dekkingsgraad	110,3%	112,6%
Minimaal Vereist Eigen Vermogen (MVEV)	100,53%	100,04%
Vereist Eigen Vermogen (VEV)	n.v.t.	n.v.t.

<sup>1</sup> Betreft "out-of-pocket" kosten van het fonds, inclusief uitvoeringskosten herverzekeraar, vermogensbeheer, excassokosten en (onbezoldigde) bestuurders, leden van het VO en DR en ondersteunende medewerkers van Transavia.

## Kerncijfers Ring Cabine

	2015	2014
<b>Aantal verzekerden (pensioenregeling per 1 januari 2006)</b>		
Actieve deelnemers	644	624
Premievrije rechten ('slapers')	1.134	1.083
Pensioentrekkenden	12	12
Nabestaanden en wezen	8	4
	<b>1.798</b>	<b>1.723</b>
<b>Reglementvariabelen</b>		
Indexatie actieven in % (per 1-7)	0,0%	0,0%
Inhaal indexatie actieven in %	0,0%	0,0%
Indexatie inactieven in % (per 1-7)	0,0%	0,0%
Inhaalindexatie inactieven in %	0,0%	0,0%
<b>Pensioenuitvoering</b>		
Feitelijke ontvangen premie	2.126.296	2.000.000
Kostendeekkende premie	2.213.000	2.040.599
Kosten vermogensbeheer	0,73%	n/a
Pensioenuitvoeringskosten herverzekeraar	2,0%	2,0%
Uitkeringen	143.258	107.411
Uitvoeringskosten <sup>2</sup> i.r.t. de feitelijk ontvangen premie	8,1%	7,4%
Uitvoeringskosten per deelnemer (in EUR)	194	156
<b>Vermogenssituatie en solvabiliteit</b>		
Pensioenvermogen	45.419.608	39.027.254
Pensioenverplichtingen	42.895.409	36.197.915
Aanwezige dekkingsgraad	105,9%	107,8%
Minimaal Vereist Eigen Vermogen (MVEV)	100,22%	100,09%
Vereist Eigen Vermogen (VEV)	n.v.t.	n.v.t.
Beleggingen voor risico van 13 ex-deelnemers <sup>3</sup> )	560.577	538.855
Spaarfondsdeposito voor risico van 43 ex- deelnemers <sup>4</sup> )	141.414	142.034

<sup>2</sup> Betreft "out-of-pocket" kosten van het fonds, inclusief uitvoeringskosten herverzekeraar, exclusief kosten garantiecontract, vermogensbeheer, excassokosten en ondersteunende medewerkers van Transavia.

<sup>3</sup> Van 1 april 2000 tot 1 januari 2006 gold een individuele beschikbare premie regeling.

<sup>4</sup> Tot 1 april 2000 gold een spaarfondsregeling.



# Verslag van het verantwoordingsorgaan

Als gevolg van de invoering van de Wet versterking pensioenfonds bestuur is per 1 juli 2014 het nieuwe VO ingesteld. Per dezelfde datum zijn de Deelnemersraad en het oude VO opgehouden te bestaan en opgegaan in het nieuwe VO.

Gedurende het boekjaar 2015 is het VO zesmaal met het bestuur bijeen gekomen. Het VO heeft in het kader van zijn taakuitoefening kennisgenomen van de notulen van de bestuursvergaderingen in 2015 en het jaarverslag inclusief de jaarrekening 2015. Tevens heeft het VO kennis genomen van de accountants- en actuariële verklaring.

## Bevindingen en conclusie

Het VO heeft de volgende bevindingen/opmerkingen:

1. De afgelopen jaren kenmerken zich door grote veranderingen in het domein van de pensioenen. Dit vraagt meer dan ooit om een heldere formulering van missie en visie van het fonds waarop het bestuur haar beleid baseert. Deze missie en visie kunnen ook voor het VO fungeren als een kader waartegen bestuursbeslissingen en handelingen kunnen worden getoetst. Het VO zal in 2016 bij het bestuur aandringen op het opstellen van een missie en visie.
2. In het verlengde van punt 1 benadrukt het VO ook het belang van een formeel vastgestelde en vastgelegde risicohouding van het bestuur, eveneens een belangrijk toetsingskader waartegen beleidsbeslissingen, waaronder die met betrekking tot het beleggingsbeleid, kunnen worden beoordeeld. Het VO vraagt het bestuur de periodieke risico rapportages op de overlegagenda met het VO te plaatsen.
3. Het VO heeft in het verleden het belang benadrukt van een structurele gezonde verhouding tussen inkomende en uitgaande premie. In dit kader maakt het VO zich grote zorgen over het premietekort dat in 2015 bij ring Grond is ontstaan. Sociale partners hebben aangegeven dit dreigend structurele tekort niet via premieaanpassing te willen repareren. Het risico dat de pensioenopbouw moet worden verlaagd, aangezien financiering uit het eigen vermogen wettelijk niet is toegestaan, is reëel. Voor beide ringen maakt het VO zich zorgen over deze (gedwongen) uitholling van het pensioen.
4. De tekorten tussen feitelijke premie en kostendekkende premie voor 2015 zijn desondanks voor beide ringen afgeboekt op het vrije vermogen. Het VO heeft kennis genomen van de argumentatie van zowel bestuur, actuaaris en extern accountant die deze verwerking moeten rechtvaardigen. Dit betreft de maatregelen die in 2015 in gang zijn gezet en eerst in 2016 (en verder) moeten resulteren in het structureel oplossen van het premietekort alsmede het inlopen van het ontstane tekort in 2015. Het VO volgt de diverse belanghebbenden in deze argumentatie en kan instemmen met de wijze van verwerking van het premietekort 2015 in deze jaarrekening.
5. Het afgelopen jaar kreeg het bestuur een verschil van inzicht met de rekenwijze van herverzekeraar Aegon met betrekking tot de premie. Dit hield in dat de premie van het afgelopen jaar, en de komende jaren, substantieel hoger uitkomt dan voorspeld, hetgeen een tekort aan premie betekent. Dit vergt een hoop tijd van het bestuur. Inmiddels heeft het bestuur juridische stappen gezet, hetgeen door het VO wordt aangemoedigd. Het VO hoopt dat in het komende boekjaar dit verschil van inzicht zal worden geslecht in het voordeel van SPTGC
6. Het VO steunt het bestuur in de gemaakte keuzes met betrekking tot indexatiebeleid in beide ringen.
7. Het VO is van mening dat het beleggingsbeleid prominenter en transparanter moet worden gedeeld door het bestuur. Het VO vindt dat bij het opstellen hiervan aantoonbaar rekening moet worden gehouden met de liquiditeitsplanning van het fonds. Ook maakt het VO zich zorgen over de complexiteit van het ringfencen van het eigen vermogen indien er voor één van de ringen geld moet worden vrijgemaakt dan wel wordt ingelegd waardoor de verhouding in het totaalpakket van beleggingen over de beide ringen zal gaan wijzigen.
8. Het VO dringt aan op een strakke monitoring van de performance van Aegon Asset Management met betrekking tot de beleggingen van de middelen uit het vrije vermogen, alsmede de toelichting hierop aan het VO.
9. Het VO spreekt onverminderdhaar zorgen uit over de hoge werkdruk van het bestuur en de ondersteuning. Er ligt erg veel werk bij een kleine groep mensen. Mede gezien de actuele ontwikkelingen rondom de pensioenregelingen en de toenemende complexiteit bestaan zorgen over de continuïteit bij handhaving van het huidige model.

10. De nieuwe bevoegdheden en bijbehorende verantwoordelijkheden van het VO vragen een actueel en verdiept kennis niveau op diverse domeinen. Het voldoende op niveau krijgen van de kennis, dan wel het behouden ervan, vereisen meer inspanningen op opleidingsgebied hetgeen het VO het bestuur afgelopen tijd onder de aandacht heeft gebracht en zal blijven brengen. Het afgelopen jaar heeft het VO samen met het VO van SPTV een (deels) op maat gemaakte cursus gevolgd, en ook een algemene cursus met betrekking tot de taken en bevoegdheden van het VO
11. Het VO deelt de zorg van het bestuur over een structurele financierbaarheid van de pensioenregeling in de toekomst in de huidige opzet van herverzekering. Bij de studie naar een mogelijk andere uitvoeringsvorm wil het VO nauw betrokken worden en proactief van informatie worden voorzien. Ook moet het bestuur de sociale partners van een harde einddatum voorzien.
12. Het VO maakt zich zorgen over de toekomstige financiering van waardeoverdrachten die het gevolg zijn van de inkrimping van de grond organisatie en de gevolgen hiervan op het eigen vermogen van de ring Grond. Het VO stimuleert het bestuur deze zorgen ook bij sociale partners neer te leggen.
13. Het VO benadrukt, net als in voorgaande jaren het belang van transparante en tijdige communicatie naar deelnemers. (zowel actief als slapend) van de diverse regelingen. Dit geldt in het bijzonder door het steeds groter wordende spanningsveld rondom de financiering van de diverse regelingen en de mogelijke gevolgen hiervan voor het uitzicht van de deelnemers op een toereikend pensioen.
14. Zorg voor het VO blijft de waardevastheid van de bij NN nominaal achtergelaten aanspraken. Bij de afwikkeling van het contract met NN is een afkoopbedrag ontvangen dat in de toekomst (deels) kan worden aangewend om de waardevastheid van deze opgebouwde aanspraken te behouden. Echter, dit zou primair uit de kostendekkende premie moeten geschieden. Het VO vraagt het bestuur haar in dit proces met regelmaat op de hoogte te houden.
15. Het afgelopen jaar heeft de visitatiecommissie in haar rapport enkele bevindingen gemaakt. Hierin stelt zij, onder anderen, dat het VO zich pro-actiever kan opstellen richting bestuur. Het VO neemt deze punten ter harte en bezint zich op manieren om dit te bewerkstelligen.
16. Het VO dankt het bestuur voor de constructieve samenwerking gedurende 2015.

**Het VO komt tot de volgende conclusie:**

Na beoordeling van het jaarverslag 2015, het verstrekte bestuursverslag en andere informatie en de toelichting van het bestuur over het door haar gevoerde beleid en beleidskeuzes naar de toekomst toe, geeft het VO hierbij een positief oordeel over het jaarverslag 2015 van de Stichting Pensioenfonds Transavia Grond- en Cabinepersoneel.

Het VO geeft hierbij gevolg aan het gestelde in artikel 4 lid 1 van het reglement verantwoordingsorgaan.

Schiphol, 23 juni 2016



Stichting Pensioenfonds Transavia Grond- en Cabinepersoneel  
Verantwoordingsorgaan

# Verslag van het bestuur

## Hoofdpijnen

Het behoeft geen toelichting dat het onderwerp pensioen ook in 2015 veelbesproken is. Het bestuur kijkt met gemengde gevoelens terug op 2015. Het bestuur stelt vast met tevredenheid vast dat in 2015 bij Sociale Partners het inzicht is ontstaan dat uitvoering van de huidige regelingen in een andere vorm efficiënter dan wel tegen lagere kosten kan geschieden. Hierdoor zou bij gelijkblijvende premie een hoger pensioenresultaat te verwachten zijn.

Dit inzicht is ontstaan in het onderzoek naar alternatieve uitvoeringsvormen dat sociale partners in samenwerking met het bestuur in 2015 hebben uitgevoerd. Wel is gebleken dat besluitvorming tijd en geduld vergt.

Mede aangespoord door aanbevelingen van de certificerende actuaire en nieuwe wettelijke eisen, zijn flinke stappen gezet op het verbeteren van pensioencommunicatie. Door het instellen van een zogenaamde Technische commissie en haar werkwijze iets aan te passen, heeft het bestuur meer grip gekregen op haar tijdsbesteding.

Het bestuur heeft na ontvangst van de opgave premie herverzekering van Aegon voor 2015 vastgesteld dat deze niet overeenkomstig het contract is vastgesteld. Het bestuur heeft derhalve bezwaar gemaakt en Aegon verzocht de premie bij te stelen. Aegon heeft gedurende het verslagjaar vastgehouden aan haar zienswijze. De discussie met Aegon over deze kwestie loopt nog.

Zowel bij ring Cabine als bij ring Grond bleek geen sprake te zijn van een sluitende financiering van de pensioenregeling in 2015. Het bestuur heeft sociale partners verzocht met een oplossing te komen. Sociale partners Cabine hebben het fonds in de loop van 2015 laten weten, dat zij met een oplossing zouden komen. Bij ring Grond was er op 31 december 2015 nog geen duidelijkheid over een oplossing. Het overleg daarover is in 2016 voortgezet. In de toekomstparagraaf verderop in dit jaarverslag wordt de actuele stand van zaken vermeld.

## Vergaderingen

Het bestuur heeft in het verslagjaar negen maal vergaderd. Daarnaast heeft (een afvaardiging van-) het bestuur verscheidende keren separaat overleg gevoerd met het verantwoordingsorgaan. Verschillende bestuursleden hebben deelgenomen aan werkgroepen. Net als in 2014 en voorgaande jaren, is actief samengewerkt met SPTV op gemeenschappelijke terreinen

## Belangrijke onderwerpen

### *Eigen vrije vermogen*

In maart 2015 is het vermogensbeheer van het eigen vrije vermogen ondergebracht bij Aegon Asset Management. Vanaf 1 mei 2015 is het eigen vrije vermogen effectief belegd.

### *Herinrichting Grondorganisatie Transavia*

De vennootschap heeft het bestuur in het najaar van 2015 geïnformeerd over het feit dat zij de grondorganisatie op verschillende onderdelen zal herinrichten. Als gevolg daarvan voorziet de vennootschap een afname van het aantal FTE in de Grondorganisatie. Het bestuur heeft aangegeven dat hieruit negatieve effecten voor het fonds kunnen voortvloeien. Afsproken is om deze mogelijke gevolgen in kaart te brengen en daar vervolgens met de vennootschap nader overleg over te voeren.

### *Overleg inhoud pensioenregelingen*

Het fonds is verantwoordelijk voor de uitvoering van de regelingen, sociale partners bepalen de inhoud. Het fonds informeert en adviseert over de consequenties van keuzes voor de uitvoering en kosten van de regeling.

In 2014 is een dringend beroep gedaan op Sociale partners om in overleg te treden over de almaar stijgende kosten van herverzekering en de daaruit voortvloeiende druk op de financiering van de pensioenregelingen. Ten behoeve van interne besluitvorming evenals input voor een dergelijk overleg heeft het bestuur een zogenaamde scenario analyse op laten stellen. In deze analyse zijn vijf

verschillende uitvoeringsvormen op een eenduidige wijze met elkaar vergeleken. Hierbij is onder andere gekeken naar de kosten van de regeling en de ontwikkeling daarvan alsmede het indexatie- en pensioenresultaat van de deelnemers. De scenario analyse is eind oktober aan Sociale partners gestuurd.

Het belang van overleg over de uitvoeringsvormen werd verder gevoed door de wetenschap dat in de herverzekeringsovereenkomst met Aegon een optie was opgenomen, die het mogelijk maakt om per ultimo 2014 en 2015 de overeenkomst op te zeggen. Het bestuur heeft moeten constateren dat het besluitvormingsproces van Sociale Partners om te komen tot een andere uitvoeringsvorm per (allereerst) 1 januari 2015 meer tijd behoeft. Eind december 2014 heeft het bestuur nog eens de wens om in 2015 zo spoedig mogelijk in overleg te treden over dit onderwerp onder de aandacht gebracht. In het voorjaar van 2015 is een gezamenlijk traject gestart met sociale partners Grond en Cabine om alternatieve uitvoeringsvormen in kaart te brengen en te onderzoeken. De heren Gerritsma en Nijman hebben daaraan vanuit het bestuur deelgenomen. In het najaar van 2015 hebben sociale partners Grond en Cabine geconcludeerd dat er een duidelijk beeld was ontstaan van de alternatieven, maar dat zij daarover nog geen besluit konden nemen. Gevolg was dat er geen gebruik is gemaakt van de exit optie per 1 januari 2016. Voor de resterende twee contractjaren is geen exit optie overeengekomen met Aegon en blijft de huidige, relatief dure uitvoeringsvorm bestaan.

#### *Financiering van de regelingen*

Pas in het voorjaar van 2015 ontving het fonds van Aegon de premieopgave voor 2015 voor ring Grond en Cabine. Uit deze opgaven bleek dat Aegon bij de pricing naar het oordeel van het bestuur geen rekening had gehouden met de bij aanvang van het contract overeengekomen grondslagen. Hierdoor viel de premie fors hoger uit dan eerst was ingeschat. Nadat de opgave premie herverzekering voor de ringen Grond en Cabine van Aegon was ontvangen, heeft het bestuur aanvullende berekeningen uit laten voeren om te komen tot vaststelling van de kostendekkende premie voor 2015. Deze aanvullende berekeningen zijn tevens uitgevoerd aan de kant van de vennootschap. Een vergelijking bracht relatief geringe en verklaarbare verschillen aan het licht. Na overleg heeft het bestuur de kostendekkende premie voor beide ringen voor 2015 vastgesteld en aan sociale partners Grond en Cabine verstrekt. Aangezien de kostendekkende premie voor beide regelingen hoger uitviel dan sociale partners bij het vaststellen van de inhoud van de regeling in december 2014 hadden voorzien, is hen verzocht zorg te dragen voor een passende financiering van de regeling, dan wel de regeling aan te passen.

In de loop van 2015 hebben sociale partners Cabine het fonds laten weten dat zij zouden zorgen vooreen passende financiering. De inhoudelijke uitwerking werd ten tijde van het schrijven van dit verslag bekend. Met de sociale partners van de ring Grond kon geen overeenstemming worden bereikt over de financiering van het premietekort. Financiering ten laste van het vrij vermogen – zoals in eerste aanleg door sociale partners Grond voorgesteld – is na onderzoek door het bestuur afgewezen. Het overleg over het premietekort is nadien voortgezet.

#### *Nieuw Financieel Toetsingskader (nFTK)*

De nieuwe FTK-wetgeving is per 1 januari 2015 van kracht geworden. Het FTK is het onderdeel van de Pensioenwet waarin de financiële eisen die voor pensioenfondsen gelden zijn vastgelegd. De belangrijkste wijzigingen voor herverzekerde pensioenfondsen zijn de introductie van een 'beleidsdekkingsgraad', de verscherpte eisen voor premiekorting en de jaarlijkse verplichting om een zogenaamde haalbaarheidstoets uit te voeren.

De beleidsdekkingsgraad bepaalt onder andere de mogelijkheid van het verstrekken van toeslag. De eis van kostendekkendheid van de premie maakt het niet langer mogelijk premietekorten uit het vrij vermogen te financieren. De uitkomsten van de haalbaarheidstoets staan verderop in dit verslag vermeld. De fondsdocumentatie is op het nFTK aangepast.

#### **Waardeoverdrachten**

In 2015 hebben verschillende gewezen deelnemers een verzoek tot waardeoverdracht ingediend. Vanwege het verschil tussen de rekenrente ten tijde van de opbouw van de bewuste aanspraken en de actuele rente heeft het fonds bij alle waardeoverdrachten bij moeten betalen. Dit ging in enkele gevallen om verhoudingsgewijs forse bedragen. Deze uitgaven komen ten laste van het eigen vermogen van het fonds.

## **Uitvoeringskosten**

De uitvoeringskosten van de pensioenregelingen Grond en Cabine hebben continue aandacht van het bestuur. Vooral bij ring Cabine stijgen de uitvoeringskosten als percentage van de ontvangen premie, bij ring Grond in minder mate. Met adviseur AON-Hewitt is een taakstellende begroting afgesproken en een kortingspercentage. Over specifieke onderdelen, zoals bijvoorbeeld dienstverlening in het kader van de jaarrekening of het opstellen van de budgetberekening voor het indexatiebesluit heeft extra overleg plaatsgevonden. Gelet op de relatief kleine omvang van SPTGC blijft het kostenniveau relatief hoog. Van de ontvangen pensioenpremie gaat 5,2% resp. 7,4% op aan noodzakelijke bestuurs- en beheerskosten<sup>5</sup> Grond en Cabine. De hoogte van de kosten is significant beïnvloed door het traject alternatieve uitvoeringsvormen, de inspanningen op het gebied van communicatie alsmede de visitatie.

## **Intern toezicht**

In maart 2016 heeft de visitatiecommissie haar visitatieopdracht afgerond. Deze eerste opdracht omvat de tijd gelegen tussen de vorige visitatie en deze. Het bestuur heeft de visitatiecommissie laten weten dat zij een meerjarige samenwerking nastreeft met mogelijke doorstroming naar een Raad van Toezicht. Bestuur en visitatiecommissie voorzien dat volgende visitaties zich mogelijk meer toe zullen spitsen op één of twee thema's. De samenstelling van de visitatiecommissie is gewijzigd. Visiteren dient vanaf 2015 jaarlijks te geschieden.

## **Rapportage van de visitatiecommissie**

Deze rapportage bevat de bevindingen van de visitatiecommissie naar aanleiding van haar onderzoek naar het functioneren van het bestuur van de Stichting Pensioenfonds Transavia Grond- en Cabinepersoneel. De visitatiecommissie heeft haar onderzoek gericht op de periode november 2014 tot en met november 2015.

De visitatiecommissie heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. De visitatiecommissie is ten minste belast met het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur en legt verantwoording af over de uitvoering van de taken aan het verantwoordingsorgaan en de werkgever en in het jaarverslag.

In overeenstemming met de door het bestuur van het pensioenfonds aan de visitatiecommissie verleende opdracht tot de visitatie, heeft de visitatiecommissie het functioneren van (het bestuur van) het pensioenfonds in relatie tot de volgende gebieden gezien:

- Bestuurlijke besluitvorming;
- Vermogensbeheer;
- Risicomanagement;
- Financieel-economisch management;
- Uitbesteding;
- Communicatie;
- Governance.

De visitatiecommissie heeft de naleving van de Code Pensioenfonds en de Code Vereniging Intern Toezichthouders Pensioensector (hierna: VITP) bij de uitvoering van haar taak betrokken.

### *Samenvatting voor het jaarverslag*

Deze rapportage bevat de bevindingen van de visitatiecommissie (hierna: VC) naar aanleiding van haar onderzoek naar het functioneren van het bestuur van de Stichting Pensioenfonds Transavia Grond- en Cabinepersoneel (hierna: het fonds) over de periode november 2014 tot november 2015. De taak van VC bestaat uit het toezicht houden op het beleid van het bestuur van het fonds, op de algemene gang van zaken in het fonds en het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. De VC volgt bij het uitvoeren van haar rol de toezichtcode van de VITP.

---

<sup>5</sup> Betreft "out-of-pocket" kosten van het fonds, inclusief beheerskosten herverzekeraar, exclusief garantiekosten, kosten vermogensbeheer, excassokosten en (onbezoldigde) bestuurders, leden van het VO en DR en ondersteunende medewerkers van Transavia.

### *Algemeen oordeel*

De VC is van oordeel dat het bestuur gedurende de visitatieperiode voldoende aandacht heeft besteed aan het beleid, de algemene gang van zaken in het fonds, de risicobeheersing en de evenwichtige belangenafweging en over het algemeen genomen redelijk 'in control' is. In de vastlegging daarvan kan het bestuur nog een verbeteringslag maken.

### *Belangrijkste waarnemingen en aanbevelingen*

#### Functioneren governance

VC is van oordeel dat de organen van het fonds naar behoren zijn ingericht en statutair verankerd zijn. Er is een reglement voor het VO dat grotendeels op orde is. Wat ontbreekt is het recht op een bindende voordracht inzake de benoeming en een bindend advies inzake het ontslag van de VC-leden. De VC heeft op grond van de gevoerde gesprekken geconcludeerd dat het VO over het algemeen genomen redelijk functioneert, alhoewel een meer actieve, gezamenlijke houding met meer focus op taken en bevoegdheden nodig is. De verhouding onderling binnen het VO en met het bestuur is goed. De VC mist een reglement voor de VC en reglementen voor de commissies. Gezien de toenemende tijdsdruk en ingewikkeldheid van de pensioenmaterie, kan het huidige bestuursmodel van het fonds mogelijk onder druk komen te staan. Alhoewel de VC geen directe noodzaak ziet om het bestuursmodel op zeer korte termijn aan te passen, ziet de VC wel aanleiding tot evaluatie van het bestuursmodel.

De VC beveelt aan:

- meer focus aan te brengen in de taken en bevoegdheden en meer gezamenlijk en actiever te acteren;
- in het reglement VO de bindende voordracht op te nemen voor de benoeming van de VC;
- reglementen op te stellen voor de VC en de commissies;
- het bestuursmodel te evalueren.

#### Functioneren bestuur

De VC is van oordeel dat het bestuur zich, ondanks de hectiek binnen de organisatie, bewust is van zijn taken en verantwoordelijkheden. Het bestuur bereidt zich gedegen voor op ontwikkelingen die mogelijk op termijn kunnen gaan spelen.

Binnen de beschikbare mogelijkheden draagt het bestuur er zorg voor dat de belangen van alle stakeholders zo goed mogelijk behartigd worden. De VC beveelt aan de overwegingen van de verschillende geledingen, die ten grondslag liggen aan de besluiten, nadrukkelijker vast te leggen in notulen.

#### Beleid van het bestuur

Omdat missie en visie niet zijn verwoord (hoewel de pensioenwet hier expliciet om vraagt), is er geen duidelijk, gedeeld kader voor de beoordeling van strategische vragen (anders dan een impliciet idee over het doel van het fonds).

De VC beveelt aan:

- aandacht te besteden aan het expliciet formuleren van missie en visie, zodat er een duidelijk kader is voor de beslissingen waar het fonds voor staat;
- sociale partners en verantwoordingsorgaan meer te betrekken in het proces van vaststellen van de risicohouding, bijvoorbeeld bij de jaarlijkse herziening van de haalbaarheidstoets.

#### Algemene gang van zaken in het fonds

De VC is van oordeel dat het bestuur over het algemeen genomen 'in control' is. Het fonds dient nog een missie, visie en strategie op te stellen en uitgewerkt integriteitsbeleid en beleid ter voorkoming van belangenverstremming vast te leggen. De fondsdocumentatie is redelijk op orde, de ABTN verdient nog een nadere correctie op consistentie met de statuten en correctie van onjuistheden c.q. onvolkomenheden. Tevens mist de VC nog uitbestedingsbeleid, waaronder periodieke evaluatie van de uitbestedingspartijen en dienstverleners.

De VC beveelt aan:

- integriteitsbeleid en beleid ter voorkoming en van belangenverstremming uit te werken en vast te leggen;
- de ABTN te controleren op consistentie met de statuten en op onjuistheden c.q. onvolkomenheden;
- een uitbestedingsbeleid op te stellen, inclusief periodieke evaluatie.

#### Adequate risicobeheersing en administratieve organisatie

De risk sheet vormt een goede basis voor de risicobeheersing. Wel zou deze, zoals ook wordt aanbevolen door DNB, uitgebreid kunnen worden met de bruto risico's, zodat de impact van beheersmaatregelen duidelijk wordt. Ook in de praktijk blijkt men hier bewust mee bezig, bijvoorbeeld gezien de analyse die wordt uitgevoerd op de ISAE-verklaringen. Dat dit gebeurt is echter niet in de ABTN vastgelegd. Afgelopen jaar zijn beleggingsbeginselen opgesteld, maar die zijn nog ondermaats.

De VC beveelt aan:

- in de ABTN vast te leggen wat met de ISAE-verklaringen wordt gedaan;
- in de risksheet ook bruto risico's op te nemen;
- echte beleggings*beginselen* op te stellen: de uitgangspunten van het beleggingsbeleid. Baseer hier vervolgens de inrichting van het beleggingsbeleid op. Zorg dat de resultaten van het beleid hieraan kunnen worden getoetst;
- aandacht te besteden aan maatschappelijk verantwoord beleggen en de keuzes onderbouwd vast te leggen.

#### Evenwichtige belangenafweging

De VC is van oordeel dat het bestuur zich bewust van zijn taak. In de besluitvorming is sprake van evenwichtige belangenafweging. De VC beveelt aan bij de keuzes die gemaakt worden de evenwichtige belangenafweging tussen de verschillende stakeholders expliciet vast te leggen.

#### Communicatie

De VC stelt vast dat het bestuur met het oog op de Wet pensioencommunicatie nog een slag te maken heeft en zich daarvan ook bewust is. In samenspraak met de andere Transavia fondsen wordt gekeken naar een toekomst vaste oplossing. Ondanks de poging om tot goede transparantie te komen, is de VC van oordeel dat er meer zorg moet worden besteed aan de kwaliteit, consistentie en omvang van de communicatie. De VC beveelt het bestuur aan meer zorg te besteden aan de kwaliteit, consistentie en omvang van de communicatie.

#### Naleving Code Pensioenfondsen

Uitgaande van de rapportage opgenomen in de ABTN, het jaarverslag en de ter beschikking gestelde documenten gaat de VC ervan uit dat het bestuur het merendeel van de normen uit de Code Pensioenfondsen toepast. Uit het jaarverslag 2014 blijkt dat het bestuur afwijkt van norm 60 inzake de maximale benoemingstermijn voor werkgeversleden. Het bestuur heeft in het jaarverslag 2014 verantwoording afgelegd over de naleving van de Code en de overwegingen om daarvan af te wijken, met uitzondering van norm 60. De VC is van oordeel dat het bestuur deze afwijking dient te vermelden dan wel en dan tevens de statuten daarmee in overeenstemming dient te brengen, dan wel de tekst van het jaarverslag 2015 daarop dient aan te passen. De VC is van oordeel dat het bestuur de afwijkende keuze inzake het diversiteitsbeleid regelmatig moet heroverwegen en zich niet bij voorbaat neer moet leggen bij de problemen die zich thans voordien bij de werving van vrouwelijke kandidaten en kandidaten onder de leeftijdsgrens van 40 jaar.

De VC beveelt aan:

- het jaarverslag en de statuten voor wat betreft norm 60 met elkaar in overeenstemming te brengen. Indien dat leidt tot afwijking van norm 60 rapporteer daarover dan in het jaarverslag;
- regelmatig de afwijkende keuze in het diversiteitsbeleid te heroverwegen.

#### Cultuur en gedrag

De VC is van oordeel dat het bestuur hard werkt om binnen de beschikbare tijd het fonds zo goed mogelijk te laten functioneren. De VC heeft vastgesteld dat het bestuur voldoende onderkent en zich bewust is van de verschillende rollen die zij in het gehele proces van totstandkoming van arbeidsvoorwaarden tot het aanvaarden van de pensioenregeling en het nakomen van de uitvoeringsovereenkomst vervult.

De VC beveelt aan:

- aandacht te blijven houden voor de 'pettenproblematiek' en in dat kader nadrukkelijker de argumentatie van de verschillende geledingen bij overwegingen en besluiten vast te leggen;
- aan een evenwichtige verdeling van tijd voor het pensioenfonds en de overige werkzaamheden te werken.

### Implementatie Financieel toetsingskader

Het nFTK-proces heeft voor een volledig herverzekerd fonds veel minder impact dan voor "reguliere" fondsen. De delen die moesten worden uitgevoerd zijn tijdig, maar wel in beperkte vorm, ter hand genomen. De fondsorganen zijn weliswaar geïnformeerd over de resultaten, maar slechts beperkt in het overleg betrokken. Zoals bij "beleid bestuur" is aanbevolen, moeten sociale partners en verantwoordingsorgaan meer betrokken worden bij een herziening van de haalbaarheidstoets. De resultaten van de haalbaarheidstoets moeten kunnen worden afgezet tegen de missie en visie van het pensioenfonds.

### Opvolging eerdere aanbevelingen intern toezicht

Uit de reactie van het bestuur op de aanbevelingen van de VC en de opgegeven stand van zaken blijkt de VC dat het bestuur de aanbevelingen serieus heeft opgepakt en vrijwel alle punten heeft overgenomen en uitgevoerd. Het bestuur heeft verantwoording afgelegd aan het VO over de visitatie en de door de VC opgestelde samenvatting van het visitatierapport opgenomen in het jaarverslag 2014. De invulling van enkele punten is in het licht van de actualiteiten beperkt geweest. Toch verdient de verdere uitwerking van de doelstelling meer aandacht, omdat anders niet kan worden beoordeeld of het beleggingsbeleid van het vrij vermogen de gewenste of benodigde resultaten oplevert. In dit rapport is een nieuwe aanbeveling op dit gebied opgenomen.

#### *De visitatiecommissie:*

Dhr. E.T. Kalmár CPE (voorzitter)

Dhr. drs. G.E. van de Kuilen

Mw. mr. M. Meijer-Zaalberg

9 mei 2016

## **Riskmanagement**

Naast de vaste evaluatiemomenten van de risksheet, eens per kwartaal, is in het najaar extra uitvoerig stilgestaan bij de risksheet. Hierbij kwam (niet voor het eerst) de vraag aan de orde welke risico's specifiek aan een herverzekerd fonds zijn toe te schrijven en hoe het bestuur deze moet classificeren en beheersen. Het (voorlopige) antwoord op die vraag luidt dat het bestuur haar invloed op gebeurtenissen niet mag onderschatten. Het bestuur is zich terdege bewust van het feit dat de toename van het eigen vrije vermogen dient te leiden tot een actiever riskmanagement op het vlak van beleggingen.

## **Beleggingen**

In 2015 heeft het bestuur haar beleggingsbeleid opnieuw geformuleerd en vastgelegd in de ABTN. Op basis van de beleggingsbeginselen, beleggingsovertuigingen en de beleggingsdoelstelling is vervolgens het beleggingsplan vastgesteld. Het hoofddoel van het beleggingsbeleid is het, binnen aanvaardbare risicogrenzen, leveren van een optimale bijdrage aan het veiligstellen van de pensioenaanspraken van de (gewezen) deelnemers en de pensioenrechten van pensioengerechtigden. Hierbij geldt dat het fonds zoveel als mogelijk een in reële termen gedefinieerde pensioentoezegging wil nakomen: dat wil zeggen het veiligstellen van opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten en optimalisatie van de in de toekomst te verlenen toeslagen. Het fonds streeft naar rendementsoptimalisatie binnen een aanvaardbaar risicoprofiel.

Behoud van het (vrije) vermogen en stabiliteit van het beleggingsresultaat zijn hierbij belangrijke overwegingen. Het beleggingsresultaat wordt gedefinieerd als de som van de directe beleggingsopbrengsten (waaronder rente en dividend), opbrengsten ten gevolge van waardevermeerdering c.q. -vermindering en alle overige aan de beleggingen te relateren opbrengsten en kosten.

Het bestuur heeft uit meerdere aanbieders Aegon Asset Management (AAM) gekozen als vermogensbeheerder voor het eigen vrije vermogen. Na het vaststellen van het beleggingsbeleid, de beleggingsovereenkomst en –mandaat zijn de beschikbare middelen per 1 mei 2015 effectief belegd. Bij aanvang bedroeg de tegenwaarde van het belegd vermogen € 17,9 miljoen, ultimo 2015 was dat € 17,0 miljoen. Het beleggingsresultaat over 2015 valt, hoewel verklaarbaar, tegen. De beleggingscommissie zoekt met AAM naar mogelijkheden om de kans op een hoger rendement, binnen de kaders van het beleggingsbeleid, te vergroten.



### **Kosten vermogensbeheer**

De vermogensbeheerkosten zijn als volgt: de beheerskosten zijn 0,46% en de transactiekosten bedragen 0,27%. Overigens betreffen de hiervoor genoemde rendementen netto rendementen, dus geschoond voor de kosten vermogensbeheer, deze zijn al in mindering gebracht.

### **Verantwoord beleggen**

Het vermogensbeheer van het vrije vermogen depot wordt uitgevoerd door Aegon Asset Management. Het fonds heeft regulier overleg over verantwoord beleggen met Aegon AM, onderschrijft haar beleid in deze en is in het kader van verantwoord beleggen akkoord met het beleggen in de diverse onderhavige Aegon beleggingsfondsen. Aegon AM geeft in zijn document 'Beleid Verantwoord Beleggen' aan dat er een uitsluitingsbeleid van toepassing is op alle bedrijven die direct betrokken zijn bij het vervaardigen, ontwikkelen, onderhouden of verhandelen van de volgende soorten wapens, munitie en mijnen: biologische wapens, chemische wapens, anti-persoonsmijnen, clusterbommen, en munitie met verarmd uranium. Bij indirecte betrokkenheid door een aan de onderneming juridische verbonden entiteit, zoals moederbedrijf of dochteronderneming, geldt een belang van 25% als drempel voordat tot uitsluiting wordt overgegaan. Aangaande nucleaire wapens, sluit AEGON bedrijven uit die direct betrokken zijn bij het vervaardigen, ontwikkelen, onderhouden of verhandelen van nucleaire wapens in landen waarvoor dat onder het non- proliferatieverdrag niet is toegestaan.

Voor een verdere verhandeling en detaillering hierover wordt verwezen naar het in het bovengenoemd door AEGON uitgegeven document 'Beleid Verantwoord Beleggen'.

### **Toeslagenbeleid**

Voor beide ringen geldt dat er geen toeslagambitie was in 2015. Het bestuur kan echter besluiten om toch een toeslag te verlenen. Derhalve heeft AON/Hewitt in 2015 zoals gebruikelijk een budgetberekening aangeleverd, die aangeeft wat de kosten voor toeslagverlening zijn voor de diverse groepen (gewezen) deelnemers. De besluitvorming binnen het bestuur over de voorwaardelijke toeslagverlening bij Ring Cabine was snel en eenduidig: geen toeslag vanwege de beperkte financiële middelen.

Bij de bespreking van eventuele toeslagverlening aan de diverse groepen binnen ring Grond, is de vraag gerezen of een deel van het eigen vrije vermogen specifiek toegedeeld zou moeten worden aan de groep inactieven. Dit specifieke deel van het eigen vrije vermogen zou dan expliciet dienen als bron om toeslagen aan gepensioneerden te financieren. De technische commissie heeft op verzoek van het bestuur feitenonderzoek gedaan rond dit vraagstuk en zal haar bevindingen in het voorjaar van 2016 met het bestuur bespreken

### **Communicatie**

Mede naar aanleiding van de aanbeveling van de certificerend actuaaris heeft het bestuur in 2015 extra aandacht geschonken aan het onderwerp communicatie. Dit heeft concreet vorm gekregen in de uitvoering van een check op alle communicatie van het fonds, waarbij deze gelijktijdig werd afgezet tegen nieuwe wettelijke eisen die in 2015 en 2016 van kracht zouden worden. De uitkomst van de check liet zien dat er op diverse onderdelen aanpassingen nodig waren om (tijdig) te voldoen aan de eisen die de wet stelt. In samenwerking met SPTV en met ondersteuning van d'Hooghe Siegman is hier op projectmatige wijze aan gewerkt. De eerste doelstelling was om op 31 december 2015 te voldoen aan de eisen die per 1 januari van kracht zouden zijn. Deze doelstelling is gehaald. Vervolgens is de communicatie commissie verder gegaan met de tweede doelstelling, het verbeteren van de website van het fonds. Naar verwachting zal dit in juni 2016 gerealiseerd zijn.

De nieuwe eisen schrijven voor dat alle communicatie moet voldoen aan:

- pensioenbewustwording;
- pensioeninzicht;
- tijdige informatie;
- begrijpelijke en duidelijke informatie;
- juiste informatie.

Het bestuur heeft de deelnemers en gepensioneerden extra geïnformeerd over de stand van zaken en voortgang van het herverzekeringstraject.

Over de wijze van communicatie en de inhoud heeft afstemming plaatsgevonden met de vennootschap.

In de startbrief worden nieuwe deelnemers erop geattendeerd op de mogelijkheid van een persoonlijk informatiesprek met de huidige herverzekeraar Aegon.

### **Haalbaarheidstoets**

De Pensioenwet legt de pensioenfondsen de verplichting op een jaarlijkse haalbaarheidstoets uit te voeren. Dit is de opvolger van de continuïteitsanalyse. De haalbaarheidstoets geeft een inschatting van het verwachte pensioenresultaat en voor de risico's daaromheen. Fondsen moeten zelf binnen de door de wet toegestane grenzen een bandbreedte vaststellen voor de toegestane afwijking van het verwachte pensioenresultaat bij een slecht weer scenario. Deze bandbreedte moet passen bij de risicohouding van de deelnemers in het fonds. Jaarlijks wordt gekeken of het verwachte pensioenresultaat nog aansluit bij de gewekte verwachtingen. Voor de toets wordt een uniforme aanpak voorgeschreven. De eerste (aanvangs)haalbaarheidstoets was vóór de door de DNB vastgestelde deadline van 1 oktober 2015 gereed en ingediend bij de DNB. De uitkomsten ervan zijn gedeeld met de sociale partners.

Bij de haalbaarheidstoets voor herverzekerde fondsen zal rekening moeten worden gehouden met de specifieke kenmerken van het contract bij Aegon. Bovendien zullen aannames gemaakt moeten worden hoe de contractvoorwaarden van de herverzekeraar gedurende de prognoseperiode zullen wijzigen. SPTGC heeft voor 1 oktober 2015 de (aanvangs-)haalbaarheidstoets ingediend bij DNB.

Voor een herverzekerd fonds geldt dat zolang er sprake is van vrij vermogen de dekkingsgraad in de evenwichtssituatie lager is dan de feitelijke dekkingsgraad. Daar is in de vaststelling van de ondergrenzen rekening mee gehouden. Deze zijn door het bestuur als volgt vastgesteld en gecommuniceerd met de sociale partners:

- Ondergrens verwacht pensioenresultaat vanuit de evenwichtssituatie voor de ring grond 55% en 50% voor de ring cabine.
  - Dit is in lijn met de beleidsuitgangspunten van (zo veel mogelijk) volledige pensioenopbouw en vrijwel geen indexatietoekenning.
- Ondergrens verwacht pensioenresultaat vanuit de feitelijke situatie voor de ring grond 60% en 55% voor de ring cabine.
  - Dit is in lijn met de beleidsuitgangspunten van een zoveel mogelijk) volledige pensioenopbouw en een beperkte indexatietoekenning.
- Maximale afwijking verwacht pensioenresultaat in slecht weer scenario voor de ring grond 25% en 30% voor de ring cabine,
  - Door de maximalisatie van de premie kunnen kortingen op de jaarlijkse pensioenopbouw voorkomen. Daarom is een aanzienlijke spreiding mogelijk.

Deze ondergrenzen zijn getoetst in de haalbaarheidstoets van juli 2015. De uitkomsten zijn:

- Verwacht pensioenresultaat vanuit de evenwichtssituatie: 64,4% grond resp. 58,5% cabine
- Verwacht pensioenresultaat vanuit de feitelijke situatie: 68,5% grond resp. 60,8% cabine
- Afwijking vanuit de feitelijke situatie: 16,1% grond resp. 20% cabine

De uitkomst bevestigt dat het perspectief op een goed pensioenresultaat in deze uitvoeringsvorm als mager te bestempelen valt.

### **Samenwerking**

In het kader van het streven naar meer efficiency, effectiviteit en kwaliteit heeft het bestuur net als in voorgaande jaren waar nodig en mogelijk samengewerkt met SPTV.

Deze samenwerking tussen SPTGC met het andere Transavia pensioenfonds SPTV vindt op veel gebieden plaats, zoals: opleiding en training, communicatie, governance, prijsafspraken met adviseurs, het uitvoeren van studies en het vervaardigen van formele stukken.

Specifiek is in 2015 in de trajecten 'herverzekering', 'toekomst pensioenen Transavia' en 'verbetering pensioencommunicatie' samenwerking met SPTV gezocht.

### **Herverzekering Aegon en Nationale Nederlanden**

Vanaf 1 januari 2013 is de opbouw van nominale pensioenaanspraken voor zowel Ring Grond als Ring Cabine ondergebracht in een herverzekeringsovereenkomst met Aegon. Deze overeenkomst heeft een looptijd van 5 jaar.

De mogelijkheid tot tussentijdse beëindiging van het contract, is in 2014 met een jaar verlengd. Derhalve zou het mogelijk zijn om het contract per 31 december 2015 te beëindigen, onder de voorwaarde dat sociale partners zouden besluiten tot een andere uitvoeringsvorm vanaf 1 januari 2016. Sociale partners Grond en Cabine hebben het fonds laten weten dat zij geen gebruik zouden maken van de exit optie. Het fonds heeft Aegon daarvan op de hoogte gesteld en op verzoek van sociale partners gevraagd of verlenging van de optie tot tussentijdse beëindiging mogelijk was. Aegon heeft aangegeven daartoe niet bereid te zijn. Het contract met Aegon loopt derhalve tot en met 31 december 2017.

Het bestuur heeft na ontvangst van de premieopgaven 2015 geconcludeerd dat Aegon een andere invulling geeft aan de contractuele afspraak omtrent het vaststellen van de zogenaamde marktrente correctiefactor. De premie valt daardoor vanaf 2015 fors hoger uit dan viel in te schatten. Het bestuur heeft Aegon laten weten dat zij de uitleg van Aegon niet accepteert.

De aanspraken die per 1 januari 2013 zijn ondergebracht bij Aegon zijn op nominale basis, wat wil zeggen dat het jaarlijkse opgebouwde pensioen nominaal wordt ingekocht. Er is geen overrentedeling en geen winstdeling op basis van technische resultaten. Ten aanzien van de opgebouwde aanspraken bij Nationale Nederlanden is in het verslagjaar niets gewijzigd.

### **Toekomst pensioenregelingen Transavia Grond en Cabine**

Het bestuur heeft in voorgaande jaren aan sociale partners (vennootschap en vakbonden) haar zorg uitgesproken over de uitvoerbaarheid van de pensioenregelingen Grond en Cabine. De zorg van het bestuur heeft betrekking op zowel de financiering als de bestuurlijke uitvoerbaarheid, waarbij in- en externe factoren van invloed zijn.

In de herverzekeringsovereenkomst met Aegon was opgenomen dat beëindiging per 1 januari 2015 mogelijk zou zijn, indien sociale partners zouden kiezen voor een andere uitvoeringsvorm. Het bestuur heeft in 2014 een kwalitatieve vergelijking opgesteld van vijf uitvoeringsvormen en deze in oktober 2014 aan sociale partners gestuurd. In 2015 is door sociale partners nader onderzoek gedaan naar alternatieve uitvoeringsvormen. Dit heeft nog niet geleid tot een besluit om te kiezen voor een andere vorm. Sociale partners zetten het gesprek hierover in 2016 voort.

## **Goed pensioenfondsbestuur**

### **Goed pensioenfondsbestuur**

Wettelijk is geregeld dat een pensioenfonds maatregelen dient te treffen die goed pensioenfondsbestuur waarborgen. Normen voor goed pensioenfondsbestuur zijn opgenomen in de Code Pensioenfondsen van de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid. Doel van deze Code, die gebaseerd is op het 'pas toe of leg uit'-beginsel, is onder meer dat pensioenfondsen hun functioneren verder verbeteren en inzichtelijker maken. De belanghebbenden - deelnemers, gepensioneerden, slapers maar ook de werkgevers - moeten er immers vertrouwen in hebben dat het toevertrouwde geld goed beheerd wordt en dat belangen van ieder evenwichtig worden afgewogen.

Het Fonds voldoet grotendeels aan deze Code. Alleen bij de samenstelling van de organen is het vanwege de specifieke 'achterban' erg moeilijk gebleken te voldoen aan de diversiteitseis van code 56 en 65. Het bestuur heeft in 2015 een beheerst beloningsbeleid vastgesteld.

### **Gedragscode**

De jaarlijkse ondertekening van de gedragscode door het bestuur is geschied.

### **Verantwoordingsorgaan**

In het verslagjaar heeft het bestuur geregeld met het verantwoordingsorgaan overleg gevoerd over de algemene situatie van het fonds en de werkwijze van het verantwoordingsorgaan. Het bestuur heeft waardering voor de wijze waarop het verantwoordingsorgaan met het bestuur in gesprek gaat over de afwegingen van het bestuur en de keuzes die het bestuur in verschillende kwesties heeft gemaakt.

### **Reactie van het bestuur op het verslag van het verantwoordingsorgaan**

Het bestuur heeft kennis genomen van de rapportage van het verantwoordingsorgaan. Het bestuur dankt het verantwoordingsorgaan voor de constructieve samenwerking en het ingebrachte commentaar tijdens de totstandkoming van dit jaarverslag.

De door u genoemde punten zijn herkenbaar. In ons eerstvolgende overleg zal het bestuur puntsgewijs aangeven hoe zij invulling geeft of wil geven aan uw opmerkingen en suggesties.

Het bestuur wil alvast opmerken dat zij uw opmerking over de veranderingen in het pensioendomein onderschrijft. Het duidelijk formuleren van een missie en visie voor de toekomst helpt om in die veranderende omgeving de juiste weg te vinden.

Het bestuur tekent daarbij aan dat zij in dat opzicht niet alleen aan zet is. Ook van sociale partners mag verwacht worden dat zij een duidelijke visie formuleren op het onderwerp pensioen voor de medewerkers van Transavia.

Voor het bestuur is de betrokkenheid van het verantwoordingsorgaan bij dit en vele andere onderwerpen van grote waarde. Het bestuur waardeert de kritische, maar immer constructieve opstelling van het verantwoordingsorgaan.

Het is evident dat het voortdurend werken aan kennis en vaardigheden belangrijk is om uw en taak naar behoren te vervullen. Het bestuur zal zich inspannen om daar ook in 2016 concreet vorm aan te geven.

Het bestuur is het verantwoordingsorgaan tenslotte erkentelijk voor het positieve oordeel over het gevoerde beleid en het verslag over het jaar 2015.

### **Risicobeheersing**

Naar aanleiding van de in september 2013 definitief geworden Code Pensioenfondsen heeft het Fonds integraal risicomanagement op de agenda staan. Behalve de hierboven benoemde risico's waar (gedeeltelijk) sprake is van afdekking heeft het bestuur ook andere risico's benoemd, onder meer de risico's die herverzekering met zich meebrengt, welke continue geëvalueerd worden.

Het fonds hanteert daartoe een risk sheet waarin alle voor komende risico's beschreven staan met de gekozen beheersmaatregelen. De risk sheet wordt periodiek besproken en aangepast indien noodzakelijk. De risk sheet zal verder uitgebreid worden met bruto- en netto risico's zoals gewenst door de DNB.

In het najaar is extra uitvoerig stilgestaan bij de risksheet. Hierbij kwam (niet voor het eerst) de vraag aan de orde welke risico's specifiek aan een herverzekerd fonds zijn toe te schrijven en hoe het bestuur deze moet classificeren en beheersen. Het (voorlopige) antwoord op die vraag luidt dat het bestuur haar

invloed op gebeurtenissen niet mag onderschatten. Het bestuur is zich terdege bewust van het feit dat de toename van het eigen vrije vermogen dient te leiden tot een actiever riskmanagement op het vlak van beleggingen.

Van zowel Nationale Nederlanden als Aegon als herverzekeraars en van Aegon AM als belegger worden ISAE 3402 rapportages ontvangen. De rapportage is voor het bestuur onderwerp van gesprek bij het beoordelen van de bedrijfsprocessen bij Aegon. Deze rapporten worden door het bestuur als bewijs gezien dat de procesuitvoering bij zowel Aegon als Aegon AM volgens de regels verloopt. De interne beheersing van de herverzekeraar wordt middels de zogenaamde ISAE 3402 Type II rapporten verwoord. Beide ISAE 3402 Type II rapporten van Aegon over de periode 1 januari 2015 tot en met 31 december 2015 worden door PWC gecontroleerd en er zijn geen significante tekortkomingen gemeld.

### **Deskundigheidsbevordering**

Verschillende bestuursleden hebben seminars en andere bijeenkomsten bijgewoond die voor een belangrijk deel in het teken stonden van het nieuwe Financieel Toetsingskader en de wijzigingen van de pensioenwet op 1 januari 2015.

Daarnaast heeft het gehele bestuur een door Aon/Hewitt georganiseerde cursus gevolgd. Hierbij zijn onderwerpen het nFTK, DC regelingen en uitbesteding aan de orde gekomen. Deze cursus is samen met het VO gevolgd.

### **Zelfevaluatie**

In november 2015 heeft het bestuur, in aanwezigheid van haar adviseur, dhr. R. Hagoort een reflectiesessie gehouden. In deze sessie is op een transparante manier gesproken over het functioneren van het bestuur in 2015. Het verslag van deze sessie is gedeeld met het verantwoordingsorgaan.

### **Naleving wet- en regelgeving**

Het bestuur heeft gehandeld binnen de bestaande wet- en regelgeving met uitzondering van de eis in de Pensioenwet over de kostendekkendheid van de premies. Over dit laatste is wel uitgebreid contact geweest met de certificerende actuaris.

### **Toezichthouder**

Op grond van artikel 96 van de Pensioenwet dient er in het jaarverslag melding te worden gemaakt over het functioneren van het pensioenfonds. Hierbij dienen in ieder geval de volgende punten te worden opgenomen, waarbij de voor het Fonds vigerende situatie is beschreven:

- Het Fonds heeft in 2015 geen dwangsom of boetes opgelegd gekregen van een van de toezichthouders (DNB of AFM);
- Het Fonds heeft in 2015 geen aanwijzing ontvangen;
- Er is in 2015 geen bewindvoerder aangesteld;
- Er is geen langetermijnherstelplan van toepassing zoals omschreven in artikel 138 van de Pensioenwet;
- Er is geen kortetermijnherstelplan van toepassing zoals omschreven in artikel 140 van de Pensioenwet;
- Het fonds heeft in 2015 niet voldaan aan de eisen op het gebied van kostendekkende premie.

### **Uitbesteding**

De pensioenadministratie van SPTGC is uitbesteed aan NN en Aegon. Het bestuur laat AON Hewitt gerichte controles uitvoeren op de kwaliteit van de administratie. Zowel NN als Aegon beschikken over een ISAE 3402 verklaring. Het bestuur heeft in het verslagjaar zowel op directie- als operationeel niveau overleg gevoerd met Aegon en NN ter handhaving en verdere bevordering van de kwaliteit van de dienstverlening.

De financiële administratie wordt door medewerkers van de vennootschap uitgevoerd. Beide administraties worden onderworpen aan controle door de externe accountant en certificerende actuaris.

In 2015 zijn de beleggingsovereenkomst en het -mandaat met Aegon Asset Management definitief vastgesteld.

## **Belangrijke gebeurtenissen na 31 december 2015**

- In mei 2016 heeft de visitatiecommissie haar rapport van de visitatie over de periode januari 2015 tot januari 2016 opgeleverd en met het bestuur besproken.

Het verschil van mening tussen het fonds en Aegon inzake de pricing van de pensioenopbouw was per ultimo 2015 nog niet opgelost. Het bestuur heeft Aegon laten weten alle beschikbare mogelijkheden om te komen tot een oplossing van dit probleem open te houden. Ten tijde van het opmaken van dit bestuursverslag was het bestuur nog met Aegon in gesprek over een voor beide partijen aanvaardbare oplossing. Aangezien er geen sprake is geweest van tussentijdse opzegging, heeft het bezwaar tegen de wijze van de pricing van de pensioenopbouw voor de jaren 2015, 2016 en 2017.

- Sociale partners Grond hebben het fonds verzocht om artikel 5 van het pensioenreglement toe te passen voor het tekort in de pensioenopbouw in 2015.. In artikel 5 is thans nog opgenomen dat het eigen vrije vermogen (mede) aangewend kan worden voor pensioenopbouw. Het bestuur is na ampel beraad tot de conclusie gekomen dat aangepaste wetgeving de toepassing van dit artikel in de weg staat. Het bestuur heeft sociale partners Grond dienovereenkomstig geïnformeerd en zal het reglement aanpassen aan de actuele wetgeving.

- Ten aanzien van de financiering van de premie 2015 bij ring Grond en Cabine vindt constructief overleg plaats met sociale partners. Bij ring Cabine gaat het daarbij om de uiteindelijke invulling van de gedane toezegging van sociale partners dat zij met een oplossing komen voor het tekort in de financiering over 2015. Voor het bestuur is hiermee het issue van het premietekort 2015 voldoende geadresseerd en gecompenseerd. In het pensioenprotocol is dit door sociale partners Cabine vastgelegd.

Bij ring Grond was de toezegging om met een oplossing te komen voor het tekort er op 31 december 2015 nog niet. Sociale partners Grond hadden in 2015 het bestuur verzocht om, met inachtneming van het bepaalde in artikel 5 van het pensioenreglement het vrije vermogen aan te wenden om het tekort aan te vullen. Nadat het bestuur dit verzoek had afgewezen, is gezocht naar een andere oplossing.

Na overleg is de oplossing gevonden in een verlaging van de pensioenopbouw in de jaren 2016 en 2017, waarbij de begrootte feitelijk te ontvangen premie gelijk blijft. Hierdoor ontstaat een premieoverschot waarmee het tekort over 2015 wordt gecompenseerd. Het bestuur heeft overwogen dat een andere oplossing, namelijk het met terugwerkende kracht verlagen van de pensioenopbouw over 2015, tot onevenredig grote praktische problemen zou leiden. Het bestuur realiseert zich dat zij, als het gaat om 2015, feitelijk handelt in strijd met de pensioenwet.

Bij de verlaging van de pensioenopbouw over 2016 en 2017 is tevens rekening gehouden met het begrootte premietekort over 2016. Het bestuur voorkomt daarmee dat in 2016 eenzelfde situatie als in 2015 ontstaat.

Het bestuur merkt verder op dat zij de intentie heeft om, onder het voorbehoud van de beschikbaarheid van voldoende middelen, de lagere pensioenopbouw in 2016 en 2017 te repareren indien sociale partners vanaf 1 januari 2018 kiezen voor een andere uitvoeringsvorm of als daar anderszins mogelijkheden voor zijn. Daarbij zal nadrukkelijk worden gekeken naar de evenwichtige belangenbehartiging van deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden.

- Ondanks een dringend verzoek van het bestuur aan Aegon om in november 2015 een opgave te verstrekken van de premie herverzekering voor 2016, is deze opgave eerst in februari 2016 ontvangen. Hierdoor kon het bestuur het streven om het traject opdrachtaanvaarding 2016 niet, zoals beoogd, voor aanvang van 2016 afronden.

## Pensioenparagraaf Ring Grond

### Karakter pensioenregelingen

Per 1 januari 2006 zijn alle pensioenregelingen voor het fonds een Collectief Beschikbare Premie regeling (CDC) en geldt dat de actuariële- en beleggingsrisico's voor rekening voor alle deelnemers gezamenlijk zijn. De vennootschap is op geen enkele wijze aansprakelijk voor vermogenstekorten van het pensioenfonds. Aan de andere kant kan de vennootschap op geen enkele wijze aanspraak maken op eventuele vermogensoverschotten van het pensioenfonds. De vennootschap en het pensioenfonds zijn dit uitdrukkelijk in de uitvoeringsovereenkomst overeengekomen.

Het risico van lagere pensioenuitkeringen dan beschreven in het pensioenreglement komt op collectief niveau voor rekening van de (gewezen) deelnemers aan deze pensioenregeling en voor rekening van de individuele pensioengerechtigden door verlaging van de aanspraken, indien het collectieve niveau het risico niet op kan vangen.

Per 1 januari 2006 voert het fonds twee pensioenregelingen uit:

1. Pensioenregeling met final pay karakter, voor medewerkers per 1 januari 2006 in actieve dienst en geboren vóór 1 januari 1950. In deze regeling zitten geen actieve deelnemers meer.
2. Pensioenregeling, gebaseerd op middelloon, voor overige medewerkers van 18 tot 65 jaar.

#### Ad 1 De pensioenregeling met final pay karakter

Deze pensioenregeling heeft geen actieve deelnemers meer. De regeling was van toepassing op deelnemers geboren vóór 1 januari 1950 en in actieve dienst per 1 januari 2006. De pensioenregeling was een regeling met een final pay karakter (eindloon) en wordt gekwalificeerd als een uitkeringsovereenkomst in de zin van de Pensioenwet.

De regeling kende een jaarlijks ouderdomspensioen toe van 1,75% van de pensioengrondslag voor elk volledig deelnemersjaar. Het nabestaandenpensioen is gelijk aan 70% van het ouderdomspensioen en het wezenpensioen 14% van het ouderdomspensioen per kind

Het ouderdomspensioen gaat in op de 65e verjaardag van de deelnemer dan wel de latere AOW-ingangsdatum.

#### Ad 2 De pensioenregeling gebaseerd op middelloon

De pensioenregeling is een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling en wordt gekwalificeerd als een uitkeringsovereenkomst in de zin van de Pensioenwet.

De pensioenregeling kent de volgende pensioenvormen: ouderdomspensioen, partnerpensioen, wezenpensioen en premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid. De pensioenleeftijd als bedoeld in het pensioenreglement is per 1 januari 2014 verhoogd van 65 jaar naar 67 jaar.

Binnen de pensioenregeling gebaseerd op middelloon worden twee groepen onderscheiden:

##### *Groep 1:*

Werknemers van de vennootschap, behorende tot het grondpersoneel die geboren zijn op of na 1 januari 1950 en die op 31 december 2005 en op 1 januari 2006 bij de vennootschap als grondpersoneel in dienst werknemer waren, en bovendien op 1 januari 2006 de leeftijd van 25 jaar al hebben bereikt. Deze groep deelnemers wordt in het vervolg aangeduid met groep 1.

##### *Groep 2:*

- Werknemers van de vennootschap, behorende tot het grondpersoneel, die op of na 1 januari 2006 bij de vennootschap in dienst zijn getreden en de 18-jarige leeftijd hebben bereikt en daarnaast
- Werknemers van de vennootschap, niet zijnde vakantiekrachten, behorende tot het grondpersoneel, die op 31 december 2005 en op 1 januari 2006 bij de vennootschap als grondpersoneel in dienst werknemer waren, en op 1 januari 2006 de 18-jarige leeftijd al hebben bereikt maar nog niet de 25-jarige leeftijd.

Voor beide groepen geldt dat de pensioenaanspraken in beginsel worden berekend op basis van middelloon, hetgeen wil zeggen dat pensioen wordt opgebouwd over het gemiddeld verdiende salaris gedurende de diensttijd. Hierbij dient wel in acht te worden genomen dat conform het Collectieve Beschikbare Premieprincipe' de mogelijkheid bestaat van het toepassen van reductiebepalingen en, indien nodig, verlaging van de pensioenaanspraken voor het individu in overeenstemming met het pensioenreglement.

Binnen het pensioenreglement gebaseerd op middelloon bestaan er enkele verschillen tussen beide groepen. Groep 1 kent bijvoorbeeld een iets lagere franchise dan groep 2 en een partnerpensioen dat verzekerd is op spaarbasis. Voor groep 2 is het partnerpensioen verzekerd op risicobasis. Hier tegenover staat dat groep 2 een hoger jaarlijks opbouwpercentage voor het ouderdompensioen heeft: 2,0% tegenover 1,75% voor groep 1. Verder is de deelnemersbijdrage aan de pensioenregeling voor groep 1 iets lager dan groep 2 (8,0% tegenover 8,2% van de pensioengrondslag).

### **Toepassing toeslagenbeleid**

Er is geen beleid voor toeslagverlening. Er is geen recht op toeslagen en er wordt ook geen premie voor betaald of specifieke reserve voor aangehouden. Indien de financiële positie van het pensioenfonds naar het oordeel van het bestuur, gehoord de actuaris, toereikend is, heeft het bestuur binnen het kader van de Pensioenwet de mogelijkheid om toeslagen ( gedeeltelijk) te verlenen.

### **Mutatieoverzicht deelnemers Ring Grond**

Overzicht verloop actieve deelnemers (inclusief arbeidsongeschiktheid)

		<b>2015</b>	<b>2014</b>
(in aantallen)			
Stand per 1 januari (excl. volledige arbeidsongeschiktheid)	569	567	
Bij: Nieuwe toetredingen	<u>38</u>	<u>42</u>	609
		607	
Af: Overlijden	-	1	
Pensioen	2	5	
Uit dienst	<u>25</u>	<u>34</u>	
		27	40
Actieve deelnemers (excl. volledige arbeidsongeschikten)		<u>580</u>	<u>569</u>
Volledig arbeidsongeschikt		15	15
Stand per 31 december (incl. volledige arbeidsongeschiktheid)		<u>595</u>	<u>584</u>



## **Pensioenparagraaf Ring Cabine**

### **Inleiding**

Per 1 januari 2006 is voor de actieve deelnemers, die per 31 december 2005 jonger waren dan 60 jaar, door sociale partners een nieuwe pensioenregeling afgesproken, gebaseerd op middelloon en voorwaardelijke indexatie. De oude pensioenregeling (individuele beschikbare premie) is per 1 januari 2006 beëindigd, maar blijft naast de nieuwe pensioenregeling bestaan voor de medewerkers die per 31 december 2005 (ex)deelnemer zijn.

Per 1 januari 2006 voert het fonds twee pensioenregelingen uit, alsmede het deposito spaarfonds:

1. Pensioenregeling gebaseerd op middelloon per 1 januari 2006.
2. Pensioenregeling gebaseerd op individueel beschikbare premie tot 1 januari 2006.
3. Kapitalen uit hoofde van spaarfondspremies tot 1 april 2000 en een aantal afgekochte kleine pensioenen uit de pensioenregeling, genoemd onder 1.

### **Karakter pensioenregelingen**

#### **Ad 1. De pensioenregeling per 1 januari 2006**

De pensioenregeling is een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling en wordt gekwalificeerd als een uitkeringsovereenkomst in de zin van de Pensioenwet.

De pensioenregeling kent de volgende pensioenvormen: ouderdomspensioen, partnerpensioen en wezenpensioen. Daarnaast is de premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid verzekerd. De pensioenleeftijd als bedoeld in het pensioenreglement is 67 jaar. Alle medewerkers, die vallen onder de CAO Cabine, die op of na 1 januari 2007 21 jaar of ouder zijn, zijn vanaf 1 januari 2007 deelnemer. In de periode van 1 januari 2006 tot 1 januari 2007 zijn alleen Purses vanaf 25 jaar deelnemer.

De pensioenaanspraken worden berekend op basis van middelloon, hetgeen wil zeggen dat pensioen wordt opgebouwd over het gemiddeld verdiende salaris gedurende de diensttijd. Hierbij dient wel in acht te worden genomen dat conform het 'collectieve beschikbare premieprincipe' de mogelijkheid bestaat van het toepassen van reductiebepalingen in overeenstemming met het pensioenreglement. Het jaarlijks opbouwpercentage voor het ouderdomspensioen is per 1 januari 2014 aangepast van 2,5% naar 2,0% en in 2015 naar 1,64%. Het nabestaandenpensioen is verzekerd op risicobasis tot het 67<sup>ste</sup> levensjaar van de partner.

De werkgeversbijdrage aan de pensioenregeling bedraagt vanaf 2006 9,25% van de pensioengrondslag en de deelnemersbijdrage 6%. Totaal ontvangt het fonds een premie van 15,25% van de pensioengrondslag. Vanaf juli 2011 stijgt de pensioenpremie jaarlijks per 1 juli tot 17,25% per juli 2014. Vanaf die datum bedraagt de werkgeversbijdrage 9,75% van de pensioengrondslag en de deelnemersbijdrage 7,5%.

NB Sociale partners hebben een akkoord gesloten voor financiering van de meerkosten van uitvoering in het 'overbruggingsjaar' 2013. Daarbij is afgesproken dat op basis van de kostendekkende premie de werkgeversbijdrage in het overbruggingsjaar 2013 11,18% van de pensioengrondslag bedraagt.

#### ***Voorwaardelijk toeslagenbeleid vanaf 1 januari 2014.***

Per 1 januari 2014 is er geen doelgericht toeslagbeleid. Feitelijk betekent dat er geen enkele ambitie is om toeslagen te verlenen. Indien de financiële positie van het pensioenfonds naar het oordeel van het bestuur, gehoord de actuaris, toereikend is, heeft het bestuur, binnen de kaders van de Pensioenwet, de mogelijkheid om toeslagen ( gedeeltelijk) te verlenen.

#### **Ad 2. De pensioenregeling van 1 april 2000 tot 1 januari 2006**

Deze pensioenregeling, op basis van individueel beschikbare premie, is van toepassing op deelnemers en gewezen deelnemers die per 31 december 2005 een spaarkapitaal met pensioendoel hebben (pensioenkapitaal). Deze regeling is per 1 januari 2006 beëindigd, maar blijft bestaan naast de pensioenregeling vanaf 1 januari 2006.

Per ultimo 2015 maken 12 (gewezen) deelnemers nog gebruik van deze regeling (4 actieve deelnemers, 5 arbeidsongeschikten en 3 "slapers"). Deze beschikbare premieregeling is ondergebracht bij Nationale Nederlanden.

Ad. 3. Deposito spaarfonds.

Ten behoeve van de ex-deelnemers uit de spaarfondsregeling die gold tot 1 april 2000, die destijds geen waardeoverdracht hebben gepleegd, houdt het fonds de bedragen in eigen beheer aan en geeft daarover een rentevergoeding

Deze ex-deelnemers werden in 2006 voor de tweede keer schriftelijk benaderd. Daarbij zijn zij geweest op de opgebouwde pensioengelden, de rendementen die hierop worden toegekend en de kosten die het fonds in rekening brengt. Tevens is de mogelijkheid van waardeoverdracht onder de aandacht gebracht. Dit heeft sindsdien geleid tot een aantal waardeoverdrachten. Per ultimo 2015 hebben 32 ex-deelnemers een spaarfondssaldo.

### **Mutatieoverzicht deelnemers Ring Cabine**

Overzicht verloop actieve deelnemers (exclusief arbeidsongeschiktheid)

		<b>2015</b>	<b>2014</b>
(in aantallen)			
Stand per 1 januari		624	572
Bij: Nieuwe toetredingen	362	986	1052
Af: Overlijden	1		-
Pensioen	-		-
Uit dienst	341**	342	428**
Stand per 31 december		644	624

\*\*Inclusief 309 deelnemers die per 31 december 2015 niet meer actief zijn maar mogelijk in 2016 weer in dienst komen.

## **Financiële paragraaf Ring Grond**

### **Samenvatting van de financiële positie van het fonds en ontwikkelingen gedurende het jaar**

De financiële positie van Ring Grond is in 2015 verslechterd met € 1,5 mln vanwege premietekort en negatief resultaat op de beleggingen voor risico fonds.

De premiebijdragen in 2015 ad € 4,4 mln dekken niet de kosten voor de reguliere opbouw van de pensioenaanspraken en de toegezegde indexaties actieven en inactieven voor 2015 ad € 5,1 mln.

De actuariële benodigde voorziening (volgens FTK rente termijn structuur berekeningsregels) voor pensioenverplichtingen gebaseerd op de door het Actuariële Genootschap gepubliceerde prognosetafels Gehele Bevolking Mannen (GBM) en Vrouwen (GBV) over 2015 bedraagt per 31 december 2015 € 122,9 mln (2014: € 112,5 mln). Conform de door FTK voorgeschreven systematiek is deze post ook als vordering op de balans opgevoerd onder de noemer "Herverzekeringsdeel technische voorzieningen".

## **Financiële paragraaf Ring Cabine**

### **Samenvatting van de financiële positie van het fonds en ontwikkelingen gedurende het jaar**

De financiële positie van Ring Cabine is in 2015 licht verslechterd met € 0,3 mln aangezien de ontvangen premies niet volledig de kosten voor herverzekering en de kosten voor uitvoering dekken.

De premiebijdragen in 2015 ad € 2,1 mln. dekt de kosten voor de reguliere opbouw van de pensioenaanspraken ad € 2,1 mln, er is in 2015 geen indexatie toegekend.

De actuariële benodigde voorziening (volgens FTK rente termijn structuur berekeningsregels) voor pensioenverplichtingen per 31 december 2015 is gestegen tot een bedrag ad € 42,9 mln (2014: € 36,2 mln). De hiermee samenhangende dotatie is ten laste van het resultaat over 2015 gebracht. Conform de door FTK voorgeschreven systematiek is deze post ook als vordering op de balans opgevoerd onder de noemer "Herverzekeringsdeel technische voorzieningen".

## Actuariële paragraaf Ring Grond

### Solvabiliteitstoets

De solvabiliteitstoets is voor het jaar 2015 door AON Actuarissen uitgevoerd. De aanwezige reservepositie is bepaald op € 12.024.421 positief, volgens de volgende berekening:

(in euro's)

Vordering op herverzekeraar	122.884.455
Overige middelen pensioenfonds (vrije vermogen)	<u>12.675.709</u>
Beschikbaar vermogen	135.560.164
Af: Technische voorzieningen	<u>-/-122.884.455</u>
Eigen Vermogen	12.675.709
Af: Minimaal vereist eigen vermogen (MVEV)	<u>-/-651.288</u>
Reservepositie	<b><u>12.024.421</u></b>

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningregels en uitgangspunten, toereikend vastgesteld.

- Marktrente: Rente Termijn Structuur DNB 31-12-2015 inclusief UFR;
- Overlevingstafels: AG prognosetafels 2014 met toepassing van correctiefactor Es-P2A, zonder leeftijdsaanpassing;
- Gehuwdheid: Onbepaalde man/vrouw;
- Partnerpensioen: Aannname dat de man 3 jaar ouder is dan de vrouw;
- Partnerpensioen: Groep 1:op opbouw basis;  
Groep 2:op risicobasis. Er vindt geen opbouw plaats;
- Kostenopslag: 2% van de voorziening voor pensioenverplichtingen in verband toekomstige administratie- en excassokosten.

## Actuariële paragraaf Ring Cabine

### Solvabiliteitstoets

De solvabiliteitstoets is voor het jaar 2015 door AON Actuarissen uitgevoerd. De aanwezige reservepositie is bepaald op € 2.429.829 positief volgens de volgende berekening:

(in euro's)

Vordering op herverzekeraar	42.895.409
Overige middelen pensioenfonds (Kapitaal en reserves)	<u>2.524.199</u>
Beschikbaar vermogen	45.419.608
Af: Technische voorzieningen	<u>-/-42.895.409</u>
Eigen Vermogen	2.524.199
Af: Minimaal vereist eigen vermogen (MVEV)	<u>-/-94.370</u>
<b>Reservepositie</b>	<b><u>2.429.829</u></b>

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningregels en uitgangspunten, toereikend vastgesteld.

- Marktrente: Rente Termijn Structuur DNB 31-12-2015 inclusief UFR;
- Overlevingstafels: AG prognosetafels 2014 met toepassing van correctiefactor Es-P2A;
- Gehuwdheid: Onbepaalde man/vrouw;
- Partnerpensioen: Aannname dat de man 3 jaar ouder is dan de vrouw;
- Nabestaandenpensioen: Op risicobasis. Er vindt geen opbouw plaats;
- Kostenopslag: 2% van de voorziening voor pensioenverplichtingen in verband met toekomstige administratie- en excassokosten.

## **Risicoparagraaf**

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. Het bestuur heeft in 2010 Riskmanagement ingevoerd conform het door DNB geadviseerde model. De zogenaamde risksheet is in 2015 een separate sessie van het bestuur grondig geëvalueerd en geactualiseerd. Bij het afsluiten van elke bestuursvergadering beoordeelt het bestuur of besproken onderwerpen of genomen besluiten leiden tot aanpassing van de risksheet.

De belangrijkste risico's zijn:

### **Portefeuille risico**

Net als in 2013 en 2014 is de opbouw van pensioenaanspraken in 2015 ondergebracht in een nominaal herverzekeringcontract bij Aegon zonder gesepareerd beleggingsdepot.

### **Beleggingsrisico**

In afwachting van het sluiten van een beleggingsovereenkomst was het eigen vrije vermogen in 2014 aangehouden op de bankrekening van het fonds. Per 1 mei 2015 is het vrije vermogen geheel belegd via Aegon Asset Management. Vanuit de primaire doelstelling (middelen voor voorwaardelijk toeslagverlening creëren) is beleggingsrendement op termijn noodzakelijk. Het bestuur heeft de mogelijkheid om zelf het moment van toeslagverlening te bepalen.

### **Renterisico**

Het renterisico is gezien vanuit de invloed die de rente heeft op de ontwikkeling/vaststelling van de rentecorrectiefactor. Voor een herverzekerd fonds geldt dat dit risico gedekt wordt door de herverzekeraars. Wel is wordt bij een aanhoudend lage rentestand geweld aan de (oorspronkelijke) pensioendoelstelling gedaan.

### **Actuariel risico**

Het actuariële risico is grotendeels afgedekt door middel van de garantiecontracten die met NN (tot en met 31 december 2012) en Aegon overeengekomen zijn. Wel loopt het fonds een actuariel risico bij de afwikkeling van waardeoverdrachten.

Wij zullen de grondslagen nauwlettend volgen en indien daartoe aanleiding is, in overleg met de actuaris, de grondslagen aanpassen.

### **Uitbestedingsrisico**

Het uitbestedingsrisico (kredietrisico) is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop een fonds vorderingen heeft. De belangrijkste tegenpartijen van het fonds zijn NN voor achtergebleven aanspraken tot en met 31-12-2012 en Aegon met wie het fonds een overeenkomst tot nominale herverzekering van de pensioenverplichtingen, premievrijstellingsrisico en arbeidsongeschiktheidsrisico's heeft gesloten.

### **Communicatierisico**

Vanwege het CDC karakter van de pensioenregeling kan bij tekorten niet worden teruggevallen op de sponsor (werkgever), wat betekent dat tekorten moeten worden opgelost in de regeling zelf. Het pensioenreglement biedt hiervoor wel mogelijkheden, maar de impact van financierbaarheid, kosten van uitvoering en continuïteit op de pensioenen van (gewezen) deelnemers kan groot zijn. Van belang is om de kans op het ontstaan van deze situatie permanent onder de aandacht van (gewezen) deelnemers te houden.

### **Operationeel risico**

Ten slotte loopt het fonds net als elke andere organisatie niet financiële risico's in de zin van operationele risico's. Onder operationeel risico wordt verstaan het risico vanwege de onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Het fonds beheerst deze risico's door het stellen van kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden als interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit van geautomatiseerde systemen enzovoorts. Deze kwaliteitseisen zijn vastgelegd in de Service Level Agreement met de herverzekeraar en worden periodiek getoetst door het bestuur van het fonds.

## Toekomstparagraaf

1. Het belang van duidelijke en tijdige communicatie met deelnemers en gepensioneerden neemt verder toe. Het bestuur schenkt in 2016 extra aandacht aan verbetering van haar communicatie, zowel qua vorm als inhoud. Dit komt onder meer tot uitdrukking in een andere opzet en vormgeving van de website van het fonds.
2. In 2016 plant en ondergaat het bestuur een zelfevaluatie.
3. Het bestuur blijft de groep (gewezen) deelnemers van de Ring Cabine aan de pensioenregeling gebaseerd op individueel beschikbare premie monitoren.
4. Middels themasessies blijft het bestuur werken aan vergroting van deskundigheid. In bestuursvergaderingen wordt tijd ingeruimd voor de bespreking van actuele pensioenonderwerpen.
5. Sociale partners van Grond en Cabine hebben net als in het voorgaande jaar overleg gevoerd over de inhoud en financiering van de pensioenregelingen van, in dit geval, 2016. De uitvoering van de pensioenregelingen Grond en Cabine in deze vorm ('herverzekering') bij de huidige lage rente is naar het oordeel van het bestuur niet toekomstbestendig en leidt tot hogere kosten. De ontwikkeling van de rente is blijvend van grote invloed op de kosten van herverzekering. Het bestuur blijft met Sociale partners in overleg om de huidige en andere uitvoeringsvormen met elkaar te vergelijken.
6. Ook in 2016 zal het bestuur input leveren aan het overleg tussen de vennootschap en sociale partners over de gevolgen van verschillende veranderingen op het gebied van pensioenwetgeving en – beleid.
7. Het bestuur zal tezamen met de vennootschap de ontwikkeling en gevolgen van de ingezette reorganisatie binnen de grondorganisatie nauwlettend volgen.
8. Het is aannemelijk dat een of meerdere bestuursleden van werkgeverszijde in de loop van 2016 het bestuur verlaten. Het bestuur zal waarborgen dat de continuïteit van kennis en ervaring op het gewenste niveau blijft.
9. Los van het onderzoek van sociale partners naar alternatieve uitvoeringsvormen, zal het bestuur in de loop van 2016 een start maken met een eerste oriëntatie op de afloop van de herverzekeringsovereenkomst met Aegon per 31 december 2017.
10. Het bestuur stelt zichzelf ten doel om in 2016 haar missie en visie te herijken.
11. In 2016 zal het bestuur haar beleggingsbeleid verder aanscherpen.

Stichting Pensioenfonds Transavia Grond- en Cabinepersoneel  
Het Bestuur



P. MARÉE



H. Nijman



# Jaarrekening

Stichting Pensioenfonds Transavia  
Grond- en Cabinepersoneel

# Balans per 31 december 2015

(na voorgestelde bestemming van het saldo van baten en lasten)

(in euro's)		2015	2014
<b>Activa</b>			
<b>Beleggingen voor risico pensioenfond</b>			
Ring Grond	5	14.254.280	-
Ring Cabine	24	<u>2.755.827</u>	-
		17.010.107	-
<b>Beleggingen voor risico deelnemers Ring Cabine</b>			
	25	701.991	680.889
<b>Herverzekeringsdeel technische voorzieningen</b>			
Ring Grond	6	122.884.455	112.481.038
Ring Cabine	26	<u>42.895.409</u>	<u>36.197.915</u>
		165.779.864	148.678.953
<b>Vorderingen en overlopende activa</b>			
Nationale Nederlanden Ring Grond	7	655	-
Nationale Nederlanden Ring Cabine	27	-	252.100
Aegon Ring Grond	7	-	242.194
Aegon Ring Cabine	27	-	-
Overige vorderingen en overlopende activa Ring Grond	7	7.186	-
Overige vorderingen en overlopende activa Ring Cabine	27	<u>4.538</u>	<u>2.269</u>
		12.379	496.563
<b>Liquide middelen</b>			
Ring Grond	8	1.000.689	15.189.856
Ring Cabine	28	<u>397.722</u>	<u>2.815.452</u>
		1.398.411	18.005.308
		<b><u>184.902.752</u></b>	<b><u>167.861.713</u></b>

(in euro's)

**2015**

**2014**

**Passiva**

**Kapitaal en reserves**

Beklemd vermogen Ring Grond		-	-
Beklemd vermogen Ring Cabine		-	-
Vrij vermogen Ring Grond	9	12.675.519	14.169.232
Vrij vermogen Ring Cabine	29	<u>2.524.199</u>	<u>2.829.339</u>
		15.199.718	16.998.571

**Technische voorzieningen**

Pensioenverplichtingen Ring Grond	10	122.884.455	112.481.038
Pensioenverplichtingen Ring Cabine	30	42.895.409	36.197.915
Toekomstige uitvoeringskosten Ring Grond	10	256.000	256.000
Toekomstige uitvoeringskosten Ring Cabine	30	<u>216.000</u>	<u>216.000</u>
		166.251.864	149.150.953

<b>Voorziening voor risico deelnemers</b>	31	701.991	680.889
-------------------------------------------	----	---------	---------

**Overige schulden en overlopende passiva**

Transavia Airlines C.V. Ring Grond	11	547	-
Transavia Airlines C.V. Ring Cabine	32	-	170
Nationale Nederlanden Ring Grond	11	-	129.468
Nationale Nederlanden Ring Cabine	32	1.030	-
Aegon Ring Grond	11	1.588.092	-
Aegon Ring Cabine	32	380.249	746
Overige schulden en overlopende passiva Ring Grond	11	742.652	877.350
Overige schulden en overlopende passiva Ring Cabine	32	<u>36.609</u>	<u>23.566</u>
		2.749.179	1.031.300

**184.902.752**

**167.861.713**

# Staat van baten en lasten over 2015

(in euro's)		2015	2014
<i>Premiebijdragen</i>			
Ring Grond	13	4.393.423	4.328.142
Ring Cabine	34	2.126.296	1.999.787
<i>Resultaat beleggingen voor risico pensioenfond</i>			
Ring Grond	14	-/-745.720	-
Ring Cabine	35	-/-144.173	-
<i>Mutatie beleggingen voor risico deelnemers</i>			
		21.102	77.221
<i>Mutatie herverzekeringsdeel Technische voorziening</i>			
Ring Grond		10.403.417	23.582.117
Ring Cabine		6.697.494	10.559.010
<i>Baten uit herverzekering</i>			
Ring Grond	15	1.777.089	1.696.230
Ring Cabine	36	143.258	107.411
<i>Overige baten</i>			
Ring Cabine	37	-/-77.291	-
<b>Totaal Baten</b>		<b>24.594.895</b>	<b>42.349.918</b>
<i>Mutatie Technische voorziening</i>			
Ring Grond		10.403.417	23.582.117
Ring Cabine		6.697.494	10.559.010
<i>Mutatie voorziening risico deelnemers</i>			
		21.102	77.221
<i>Pensioenuitkeringen</i>			
Ring Grond	16	1.777.089	1.696.230
Ring Cabine	38	143.258	107.411
<i>Mutatie Technische voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten</i>			
Ring Grond	17	-	256.000
Ring Cabine	39	-	216.000
<i>Premie herverzekering</i>			
Ring Grond	18	5.071.680	4.140.842
Ring Cabine	40	2.090.484	2.042.889
<i>Waardeoverdrachten</i>			
Ring Grond	19	4.442	-/-172.497
Ring Cabine	41	6	37.052
<i>Pensioenuitvoeringskosten</i>			
Ring Grond	20	65.294	68.480
Ring Cabine	42	119.482	75.849
<b>Totaal Lasten</b>		<b>26.393.748</b>	<b>42.686.604</b>
<b>Saldo rekening van baten en lasten</b>		<b>-/-1.798.853</b>	<b>-/-336.686</b>

## Bestemming van het saldo van baten en lasten

(in euro's)	2015	2014
Vrij vermogen Ring Grond	-/-1.493.713	35.317
Vrij vermogen Ring Cabine	-/-305.140	-/-372.003
<b>Saldo rekening van baten en lasten</b>	<b><u>-/-1.798.853</u></b>	<b><u>-/-336.686</u></b>

# Toelichting behorende tot de jaarrekening 2015

## **1. Inleiding**

Het doel van Stichting Pensioenfonds Transavia Grond- en Cabinepersoneel, statutair gevestigd te Schiphol, gemeente Haarlemmermeer (hierna 'het fonds') is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden; tevens verstrekt het fonds uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers.

## **2. Overeenstemmingsverklaring**

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. Het bestuur heeft op 23 juni 2016 de jaarrekening opgemaakt en vastgesteld.

## **3. Stelsel- en schattingswijzigingen**

In 2015 hebben schattingswijzigingen plaatsgevonden: verwijderen 3-maands middeling in de rente en de aanpassing in de UFR per 1/7/2015.

## **4. Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling**

### **(a) Algemeen**

Alle bedragen zijn vermeld in euro's.

Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd op actuele waarde. Overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld. Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

### **(b) Schattingen en veronderstellingen**

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

### **(c) Opname van een actief of een verplichting**

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan

de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "overlopende activa danwel overlopende passiva".

#### **(d) Saldering van een actief en een verplichting**

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

#### **(e) Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen**

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

#### **(f) Beleggingen**

##### **(f.1) Algemeen**

In overeenstemming met de Pensioenwet worden beleggingen gewaardeerd op actuele waarde. Slechts indien de actuele waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs.

Participaties in beleggingsinstellingen, die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor dat soort beleggingen.

Beleggingen voor risico pensioenfondsen en voor risico deelnemers worden op dezelfde wijze gewaardeerd.

##### **(f.2) Aandelen**

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers.

##### **(f.3) Vastrentende waarden**

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoersen.

Indien vastrentende waarden of participaties in beleggingsinstellingen niet-beursgenoteerd zijn, vindt waardebeoordeling plaats op basis van de geschatte toekomstige nettokasstromen (rente en aflossingen) die uit de beleggingen zullen voortvloeien, contant gemaakt tegen de geldende marktrente en rekening houdend met het risicoprofiel (kredietrisico; oninbaarheid) en de looptijd.

Indien geen betrouwbare schatting van de actuele waarde van de vastrentende waarden is te maken, worden vastrentende waarden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs.

##### **(f.4) Overige beleggingen**

Dit betreft de aanvangsreserve welke bij aanvang van de pensioenregeling op basis van gesepareerde beleggingen begint. Over deze aanvangsreserve zijn in het verleden reeds contant gemaakte rentestandkortingen verleend. Gezien het feit dat deze kortingen eerst door de verzekeraar moeten worden terugverdiend wordt deze reserve niet in één keer overrente dragend gemaakt, maar in de vorm van een annuïteit in het gesepareerde beleggingsdepot gebracht.

##### **(f.5) Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen**

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

#### **(g) Beleggingen voor risico deelnemers**

De grondslagen voor de waardering van de beleggingen voor risicopolishouders zijn gelijk aan die voor de beleggingen die voor rekening van het fonds worden aangehouden.

#### **(h) Herverzekeringsdeel Technische voorzieningen**

Uitgaande herverzekeringpremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft.

Vorderingen uit herverzekeringcontracten op risicobasis worden verantwoord op het moment dat de verzekerde gebeurtenis zich voordoet. Bij de waardering worden de herverzekerde uitkeringen contant gemaakt tegen de rentetermijnstructuur, onder toepassing van de actuariële grondslagen van het pensioenfonds. Vorderingen uit herverzekeringcontracten die classificeren als garantiecontracten worden gelijkgesteld aan de hiertegenover staande voorziening voor pensioenverplichtingen.

Vorderingen uit hoofde van winstdelingsregelingen in herverzekeringcontracten worden verantwoord op het moment van toekenning door de herverzekeraar.

### **(i) Vorderingen en overlopende activa**

Voor zover noodzakelijk is een voorziening voor oninbaarheid in mindering gebracht.

### **(j) Technische voorzieningen**

#### **(j.1) Voorziening voor pensioenverplichtingen**

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwarde).

De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen.

Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (indexatie)toezeggingen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de marktrente.

Bij de berekening van de voorziening voor pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of de opgebouwde pensioenaanspraken worden geïndexeerd. Alle per balansdatum bestaande indexatiebesluiten (ook voor indexatiebesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van premies waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen ultimo 2015 voor Ring Grond zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

- Marktrente: Rente Termijn Structuur DNB 31-12-2015 inclusief UFR;
- Overlevingstafels: AG prognosetafels 2014 met toepassing van correctiefactor Es-P2A zonder leeftijdsterugstelling;
- Gehuwdheid: Onbepaalde man/vrouw;
- Partnerpensioen: Aanneمة dat de man 3 jaar ouder is dan de vrouw;
- Partnerpensioen: Groep 1: op opbouwbasis  
Groep 2: op risicobasis. Er vindt geen opbouw plaats;
- Kostenopslag: 2% van de voorziening voor pensioenverplichtingen in verband met toekomstige administratie- en excassokosten.



De berekeningen ultimo 2015 voor Ring Cabine zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

- Marktrente: Rente Termijn Structuur DNB 31-12-2015 inclusief UFR;
- Overlevingstafels: AG prognosetafels 2014 met toepassing van correctiefactor Es-P2A;
- Gehuwdheid: Onbepaalde man/vrouw;
- Partnerpensioen: Aanname dat de man 3 jaar ouder is dan de vrouw;
- Nabestaandenpensioen: Op risicobasis. Er vindt geen opbouw plaats;
- Kostenopslag: 2% van de voorziening voor pensioenverplichtingen in verband met toekomstige administratie- en excassokosten.

#### **j.2) Voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten**

De voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten wordt bepaald om mogelijke toekomstige (kasstromen die voortvloeien uit) kosten voor administratie, communicatie en het doen van uitkeringen, te kunnen voldoen in het geval bij discontinuïteit bij het pensioenfonds.

De toekomstige uitvoeringskosten wordt geschat, gebaseerd op de situatie waarbij bij beëindiging van de uitvoeringsovereenkomst het contract met de herverzekeraar direct premievrij wordt gemaakt en waarbij het fonds na twee jaar liquideert.

#### **(k) Voorzieningen voor risico van deelnemers**

De waardering van de voorzieningen voor risico van deelnemers wordt bepaald door de waardering van de tegenover deze voorzieningen aangehouden beleggingen.

#### **(l) Kasstroomoverzicht**

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

## Toelichting Ring Grond

# Balans per 31 december 2015 (Ring Grond)

(na voorgestelde bestemming van het saldo van baten en lasten)

(in euro's)		2015	2014
<b>Activa</b>			
<b>Beleggingen voor risico pensioenfonds</b>	5	14.254.280	-
<b>Herverzekeringsdeel technische voorzieningen</b>	6	122.884.455	112.481.038
<b>Vorderingen en overlopende activa</b>	7		
Rekening-courant Nationale Nederlanden		655	-
Rekening-courant Aegon		-	242.194
Overige vorderingen en overlopende activa		<u>7.186</u>	<u>-</u>
		7.841	242.194
<b>Liquide middelen</b>	8	1.000.689	15.189.856
		<b><u>138.147.265</u></b>	<b><u>127.913.088</u></b>
<b>Passiva</b>			
<b>Kapitaal en reserves</b>	9		
Beklemd vermogen		-	-
Vrij vermogen		<u>12.675.709</u>	<u>14.169.232</u>
		12.675.519	14.169.519
<b>Technische voorzieningen</b>	10		
Voorziening Pensioenverplichtingen		122.884.455	112.481.038
Voorziening toekomstige uitvoeringskosten		<u>256.000</u>	<u>256.000</u>
		123.140.455	112.737.038
<b>Overige schulden en overlopende passiva</b>	11		
Verschuldigd Transavia Airlines C.V.		547	-
Verschuldigd Aegon		1.588.092	
Verschuldigd Nationale Nederlanden		-	129.468
Overige schulden en overlopende passiva		<u>742.652</u>	<u>877.350</u>
		2.331.291	1.006.818
		<b><u>138.147.265</u></b>	<b><u>127.913.088</u></b>

## Staat van baten en lasten over 2015 (Ring Grond)

(in euro's)		2015	2014
Premiebijdragen	13	4.393.423	4.328.142
Resultaat beleggingen voor risico pensioenfond	14	-/-745.720	-
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorziening		10.403.417	23.582.117
Baten uit herverzekering	15	1.777.089	1.696.230
<b>Totaal Baten</b>		<b>15.828.209</b>	<b>29.606.489</b>
Mutatie Technische voorziening		10.403.417	23.582.117
Pensioenuitkeringen	16	1.777.089	1.696.230
Mutatie voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten	17	-	256.000
Mutatie waardering herverzekeringsdeel technische voorzieningen a.g.v. kredietrisico		-	-
Premie herverzekering	18	5.071.680	4.140.842
Saldo waardeoverdrachten	19	4.442	-/-172.497
Pensioenuitvoeringskosten	20	65.294	68.480
<b>Totaal Lasten</b>		<b>17.321.922</b>	<b>29.571.172</b>
<b>Saldo rekening van baten en lasten</b>		<b><u>-/-1.493.713</u></b>	<b><u>35.317</u></b>

## Bestemming van het saldo van baten en lasten (Ring Grond)

(in euro's)		2015	2014
Vrij vermogen		-/-1.493.713	35.317
Voorziening i.v.m. kredietrisico		-	-
<b>Saldo rekening van baten en lasten</b>		<b><u>-/-1.493.713</u></b>	<b><u>35.317</u></b>

## Kasstroomoverzicht over 2015 (Ring Grond)

(in euro's)	2015	2013
<b>Kasstroom uit pensioenactiviteiten</b>		
Premiebijdragen	4.393.970	4.327.808
Betaalde premies	-/-3.270.000	-/-3.799.440
Betaalde kosten	-/-283.430	-/-121.418
Afwikkeling N.N.	-/-29.707	5.573.144
	810.833	5.980.094
<b>Kasstroom uit beleggingsactiviteiten</b>		
Aankoop beleggingen voor risico pensioenfonds	-/-15.047.766	-
Verkoop beleggingen voor risico pensioenfonds	47.766	-
	-/-15.000.000	-
<b>Totale kasstroom</b>	<b>-/-14.189.167</b>	<b>5.980.094</b>
Beginstand liquide middelen	15.189.856	9.209.762
Eindstand liquide middelen	1.000.689	15.189.856
	<b>-/-14.189.167</b>	<b>5.980.094</b>

## 5. Beleggingen voor risico pensioenfonds

Per mei 2015 heeft het bestuur de liquide middelen, van zowel Ring Grond als Ring Cabine belegd bij Aegon Asset Management.

Ring Grond heeft € 15.000.000 ingelegd, Ring Cabine heeft € 2.900.000 ingelegd, wat zorgt voor een verhouding van 83,8% vs. 16,2% (de inleg-ratio)

De beleggingen worden als geheel belegd en gemonitord, zodoende worden de resultaten en het belegde vermogen op basis van de inleg-ratio meegenomen in de resultaten en balans van Ring Grond en Ring Cabine.

In de overzichten wordt de inleg-ratio toegepast voor het aandeel van Ring Grond, resp. Ring Cabine.

De mutaties kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(in duizenden euro's)	Stand per 1 jan. 2015	Aankopen	Verkopen/aflossingen	Verkoopres./Herwaardering	Stand per 31 dec. 2015
Zakelijke waarden Aegon	-	11.724.500	-/-2.000	-/-772.688	10.949.812
Vastrentende waarden Aegon	-	6.232.500	-/-57.000	-/-118.629	6.056.871
Liquide middelen /vorderingen	-	-	2.000	1.424	3.424
	-	17.957.000	-/-57.000	-/-889.893	17.010.107
<b>Aandeel Ring Grond (83,8%)</b>				<b>-/-745.720</b>	<b>14.254.280</b>
<b>Aandeel Ring Cabine (16,2%)</b>				<b>-/-144.173</b>	<b>2.755.827</b>

## 6. Herverzekeringsdeel van de technische voorzieningen

Per 1 januari 2008 is het fonds een (her)verzekeringsovereenkomst aangegaan met Nationale Nederlanden Levensverzekering Mij. N.V. (Nationale Nederlanden of N.N.) voor een periode van 5 jaar. De herverzekering van pensioenverplichtingen vindt plaats door storting van premies en koopsommen in een bij Nationale Nederlanden ondergebracht separaat pensioendepot. Per 31 december 2012 is het contract met Nationale Nederlanden opgezegd en is het pensioendepot komen te vervallen. .

Per 1 januari 2013 zijn de opgebouwde aanspraken premievrij achtergebleven bij Nationale Nederlanden op basis van een niet-winstdelend contract. Dit betekent dat er geen separaat pensioendepot meer wordt aangehouden maar dat het fonds een rechtstreekse vordering heeft op de herverzekeraar Nationale Nederlanden ter grootte van de opgebouwde aanspraken.

De aanspraken die per 1 januari 2013 zijn ondergebracht bij Aegon zijn op nominale basis, hetgeen wil zeggen dat het jaarlijkse opgebouwde pensioen wordt ingekocht zonder rekening te houden met beleggings- en technische resultaten.

Het herverzekeringsdeel van de technische voorzieningen is als volgt in de jaarrekening opgenomen:

(in euro's)	2015	2014
Depot i.v.m. premie vrij achterlaten aanspraken N.N.	109.597.094	104.441.828
Depot i.v.m. nominale aanspraken Aegon	13.287.361	8.039.210
	<b>122.884.455</b>	<b>112.481.038</b>

## 7. Vorderingen en overlopende activa

*Te vorderen van Nationale Nederlanden*

Dit betreft het saldo van de nog te betalen premies/koopsommen en kosten in rekening courant met Nationale Nederlanden.

### *Te vorderen Aegon*

Dit betreft het saldo van de nog te betalen premies/koopsommen en kosten in rekening courant met Aegon.

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

## **8. Liquide middelen**

Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn.

## **9. Kapitaal en reserves**

(in euro's)	<b>Beklemd vermogen</b>	<b>Overige reserve</b>	<b>Voorziening i.v.m. kredietrisico</b>	<b>Totaal</b>
Stand per 1 januari 2014	-	14.133.915	-	14.133.915
Bij: saldo van rekening van baten en lasten	-	35.317	-	35.317
Stand per 31 december 2014	-	14.169.232	-	14.169.232
Bij: saldo van rekening van baten en lasten	-	-/-1.493.713	-	-/-1.493.713
Saldo per 31 december 2015	-	<b>12.675.519</b>	-	<b>12.675.519</b>

Door invoering van de nieuwe pensioenregeling per 1 januari 2006 en het vervallen van de garantieregeling met de vennootschap wordt het saldo van baten en lasten toegevoegd c.q. onttrokken aan het kapitaal van het pensioenfonds.

### **Solvabiliteit**

Het fonds heeft de voorziening voor pensioenverplichtingen middels een nominaal garantiecontract ondergebracht bij Aegon. Opgebouwde aanspraken tot en met 31 december 2012 zijn premievrij achtergelaten bij Nationale Nederlanden. Het aan te houden Minimaal Vereist Eigen Vermogen (MVEV) bedraagt 0,53% van de voorziening voor pensioenverplichtingen (2014 0,04 %; het fonds had ervoor gekozen om al in 2008 een MVEV aan te houden).

## 10. Technische voorzieningen

### Voorziening Pensioenverplichtingen

Het mutatieoverzicht voor de voorziening voor pensioenverplichtingen is als volgt:

(in euro's)		2015	2014
Stand per 1 januari		112.481.038	88.898.921
Pensioenopbouw	A	4.384.716	3.091.574
Indexering en overige toeslagen	B	-	659.780
Rentetoevoeging	C	193.552	346.728
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	D	-/-1.778.839	-/-1.673.142
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	E	-/-35.577	-/-33.463
Saldo waardeoverdrachten	F	-	-
Technisch resultaat	G	-	-
Actuariel resultaat		-	-
Mutaties	J	-/-1.137.131	-/-616.553
Resultaat aanpassing UFR-methodiek	H	3.659.273	n.v.t.
Resultaat aanpassing rente termijn structuur	H	5.117.423	21.593.241
Aanpassing actuariële grondslagen	I	-	213.952
<b>Mutatie voorziening</b>		<b>10.403.417</b>	<b>23.582.117</b>
Saldo per 31 december		122.884.455	112.481.038

#### A. Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

#### B. Indexering en overige toeslagen

Het fonds heeft geen ambitie ten aanzien van indexatie van de opgebouwde pensioenrechten.

#### C. Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met 0,159% (2014: 0,379%).

#### D. Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen van de verslagperiode.

Het fonds heeft de uitkeringen en administratieve afhandeling hiervan overgedragen aan de verzekeraar.

#### E. Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de kosten van de verslagperiode.

#### F. Saldo waardeoverdrachten

Waardeoverdracht betreft de ontvangst van of overdracht aan pensioenfonds of pensioenverzekeraar van respectievelijk de vorige of nieuwe werkgever. Het betreft de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers, die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd.

De ontvangen koopsommen worden aangewend voor de inkoop van extra dienstjaren.



## G. Technisch resultaat

Er is vanaf 2013 geen sprake meer van Technisch resultaat vanwege het nominale herverzekeringscontract met Aegon en het premievrij achterlaten van de aanspraken per 31 december 2012 bij Nationale Nederlanden.

## H. Resultaat aanpassing rente termijn structuur

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Dit is de RTS DNB 31-12-2015 inclusief UFR. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

## I. Aanpassing actuariële grondslagen

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruikgemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen voor de gehele bevolking dan voor de populatie van het fonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het fonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien. Het fonds maakt gebruik van de overlevingstafel Collectief 2003 volgens afspraken met Nationale Nederlanden. Voor de berekening op basis van het FTK wordt gebruik gemaakt van de door het Actuarieel Genootschap gepubliceerde prognosetafels Gehele Bevolking Mannen (GBM) en Vrouwen (GBV) 2014, zonder leeftijdsterugstelling vanuit prudentie oogpunt.

## J. Mutaties

Binnen de collectieve pensioenregeling van Ring Grond bij Nationale Nederlanden vond de inkoop-salariswijziging altijd plaats per 1 juli van ieder jaar. De laatste inkoop heeft plaatsgevonden per 1-7-2012, er is toen ingekocht tot 1-7-2013. Bij premievrijmaking per 1-1-2013 wordt er dus een half jaar van de laatste inkoop gerestitueerd van het opgebouwde pensioen per 1-7-2013.

De inkoop bij Aegon vindt plaats per kalenderjaar. De voorziening pensioenverplichtingen kan als volgt worden gespecificeerd:

(in euro's)	2015	2014
Actieve deelnemers (w.o. arbeidsongeschikten)	62.399.009	56.220.007
"Slapers"	29.672.434	26.175.063
Gepensioneerden	30.813.012	30.085.968
Saldo per 31 december	<b>122.884.455</b>	<b>112.481.038</b>

De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat er geen sprake is van een financieringsachterstand. Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

## Toeslagverlening

Het bestuur heeft in de vergadering van 17 december 2015 besloten om geen indexatie van de pensioenaanspraken toe te kennen per 1 juli 2015. Dit geldt zowel voor de actieven, als de inactieven en gepensioneerden in de regeling van na 2005 alsmede voor de inactieven en gepensioneerden in de regeling van vóór 2006.

### *Voorziening toekomstige uitvoeringskosten*

(in euro's)	2015	2014
Voorziening toekomstige uitvoeringskosten	256.000	256.000
Saldo per 31 december	<b>256.000</b>	<b>256.000</b>

Volgens de Pensioenwet dient een pensioenfonds zijn pensioenverplichtingen op marktwaarde te waarderen. Het treffen van een voorziening voor toekomstige (kasstromen die voortvloeien uit) kosten voor administratie, communicatie en het doen van uitkeringen is daar onderdeel van. Achterliggende gedachte hierbij is dat ook bij discontinuïteit het pensioenfonds de uitvoeringskosten dient te kunnen dragen. Na consultatie van de actuaris heeft het fonds besloten om een voorziening op te nemen voor toekomstige uitvoeringskosten gebaseerd op de situatie waarbij bij beëindiging van de uitvoeringsovereenkomst het contract met de herverzekeraar direct premievrij wordt gemaakt en waarbij het fonds na twee jaar liquideert.

## 11. Overige schulden en overlopende passiva

### *Verschuldigd Aegon*

Dit betreft het saldo van de nog te betalen premies/koopsommen en kosten in rekening courant met Aegon.

(in euro's)	2015	2014
Rekening courant Aegon	-/-74.223	-
Nog te betalen premies/koopsommen	1.662.315	-
	<b>1.588.092</b>	<b>-</b>

### *Verschuldigd Nationale Nederlanden*

Dit betreft het saldo van de nog te betalen premies/koopsommen en kosten in rekening courant en het nog af te rekenen Technisch Resultaat met Nationale Nederlanden. Het bedrag is in 2015 ontvangen.

### *Overige schulden en overlopende passiva*

(in euro's)	2015	2014
Nog te betalen accountantskosten	15.119	14.823
Nog te betalen advieskosten	7.678	7.865
Nog te betalen kosten Aegon inzake beleggingen	3.741	-
Nog te betalen advieskosten Aon Hewitt Consulting	1.786	4.319
Nog te betalen kosten toezicht	778	-
Saldo nog te betalen waardeoverdrachten	713.550	850.343
Saldo per 31 december	<b>742.652</b>	<b>877.350</b>

Het saldo nog te betalen waardeoverdrachten betreft het effect van de wettelijke voorschriften met betrekking tot de berekening van waardeoverdracht, te weten het surplus ten opzichte van de conform rekenrente opgenomen voorziening.

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

## 12. Verbonden partijen

### Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen de verbonden partijen; tussen het fonds en de sponsor, de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders.

### Transacties met bestuurders

De in het boekjaar 2015 verstrekte bezoldiging aan bestuurders bedraagt € 15.500 voor Ring Grond en Cabine (2014: nihil). Zie noot 25 voor verdere toelichting. Er zijn noch leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders. De bestuurders die in dienst zijn van Transavia Airlines nemen deel aan de pensioenregeling tegen marktconforme grondslagen.

### 13. Premiebijdragen

(in euro's)	2015	2014
Werkgeversgedeelte	2.923.376	2.872.282
Werknemersgedeelte	1.470.047	1.455.860
	<b>4.393.423</b>	<b>4.328.142</b>

De kostendekkende premie en de feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

(in euro's)	2015	2014
Actuariële kostendekkende premie	5.304.000	3.644.000
Feitelijke premie	4.393.000	4.328.000

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord.

De actuariële kostendekkende premie bestaat uit:

- de premie die actuariëel benodigd is in verband met de pensioenverplichtingen;
- de opslag die nodig is voor het in stand houden van het vereist eigen vermogen als bedoeld in artikel 131 en 132 van de Pensioenwet. Het bestuur heeft besloten om vanaf boekjaar 2008 een opslag voor het MVEV toe te passen. Voor boekjaar 2015 is deze opslag 0,53% (2014: 0,05%).
- de opslag die nodig is voor uitvoeringskosten van het pensioenfonds; en

Voor de gedempte kostendekkende premie heeft het bestuur besloten om de premie zoals die met de verzekeraar is overeengekomen, te beschouwen als het onderdeel van de kostendekkende premie die actuariëel nodig is in verband met de aangroei van verplichtingen. Vanwege het garantiecontract heeft het fonds immers de verzekeringstechnische risico's aan de verzekeraar overgedragen. De totale kosten die daarvoor gemaakt worden bestaat uit de premie die aan de herverzekeraar moet worden afgedragen. Volgens artikel 128, eerste lid, onderdeel a Pensioenwet en Besluit FTK, artikel 4 eerste lid is het niet nodig dat in een dergelijk geval een kostendekkende premie gehanteerd wordt ten aanzien van de aangroei van de verplichtingen die boven of onder het niveau ligt van de premie die aan de verzekeraar wordt afgedragen. Wel wordt een opslag toegepast voor het in stand houden van het minimaal vereist eigen vermogen, en voor uitvoeringskosten.

### 14. Resultaat beleggingen voor risico pensioenfonds

De beleggingsopbrengsten kunnen als volgt worden verdeeld:

(in euro's)	2015	2014
Directe beleggingsopbrengsten	-	-
Indirecte beleggingsopbrengsten	-/-745.720	-
	<b>-/-745.720</b>	<b>-</b>

Onder de directe beleggingsopbrengsten worden de resultaten uit beleggingen (zowel vastrentend als overige beleggingen) en uit verzekeringstechnische zaken, dit betreft de dividenden en interestbaten weergegeven.

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten wordt verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardewijzigingen en valutaresultaten.

## 15. Baten uit herverzekering

(in euro's)	2015	2014
Pensioenuitkeringen uit hoofde van herverzekering	1.777.089	1.695.238
Overige baten	-	-
Saldo per 31 december	<b>1.777.089</b>	<b>1.696.230</b>

## 16. Pensioenuitkeringen

(in euro's)	2015	2014
Ouderdomspensioen	1.494.742	1.414.088
Partnerpensioen	270.676	269.475
Wezenpensioen	11.670	11.675
Pensioenuitkeringen	<b>1.777.089</b>	<b>1.695.238</b>

## 17. Mutatie voorziening toekomstige uitvoeringskosten

(in euro's)	2015	2014
Voorziening toekomstige uitvoeringskosten	-	256.000
	-	<b>256.000</b>

## 18. Premie herverzekering

De premie herverzekering stijgt door de toegenomen MRC factor.

## 19. Saldo waarde overdrachten

(in euro's)	2015	2014
Inkomende waarde overdrachten	-/-69.315	-
Koopsom inkomende waarde overdrachten	68.290	-
Uitgaande waarde overdrachten	499.117	-
Afkoop uitgaande waarde overdrachten	-/-356.858	-
Reservering verschil in rekenrente in verband met nog uit te voeren waardeoverdrachten	713.550	850.342
Vrijval reservering vorig jaar	-/-850.342	-/-1.022.839
	<b>4.442</b>	<b>-/-172.497</b>

## 20. Pensioenuitvoeringskosten

(in euro's)	2015	2014
Accountantskosten	15.119	14.823
Kosten toezichthouders	4.863	4.667
Adviseurskosten Aon Hewitt Consulting	82.129	68.907
Adviseurskosten i.v.m. contractbesprekingen/wetsaanpassingen	21.363	17.496
Diversen	13.285	2.190
Subtotaal bestuurskosten	136.759	108.083
Interest N.N.	-/-86.219	-/-69.485
Diversen kosten N.N.	5.727	9.224
Rentekosten Transavia	-	1.504
Administratie- en beheerkosten Aegon	-	8.395
Beleggingskosten Aegon	3.741	-
Rentekosten Aegon	5.288	10.759
Subtotaal uitvoeringskosten	-/-71.464	-/-39.603
	<b>65.294</b>	<b>68.480</b>

De kosten voor administratieve en secretariële ondersteuning zijn voor rekening van de werkgever conform de afspraak van de uitvoeringsovereenkomst. Overeenkomstig artikel 96 van de Pensioenwet wordt vermeld dat het pensioenfonds in het afgelopen jaar geen dwangsommen en boetes zijn opgelegd. De accountantskosten hebben betrekking op de door KPMG Accountants N.V. uitgevoerde werkzaamheden ten behoeve van de controle op de jaarrekening en de DNB staten. Er zijn geen andere werkzaamheden door KPMG Accountants N.V. verricht.

Het bedrag aan Interest N.N. heeft grotendeels te maken met de afwikkeling van het contract begin 2014 en de afwikkeling van het Technisch Resultaat in 2015.

## 21. Aantal personeelsleden

Bij het fonds zijn geen werknemers in dienst. De kosten van de werkzaamheden welke worden verricht door werknemers die in dienst zijn van de werkgever worden niet doorbelast aan het fonds.

## 22. Beloningen bestuursleden

In het kader van de wet nieuw bestuursmodel en conform het opgestelde beloningsbeleid ontvangen de externe bestuursleden in het fonds een onkostenvergoeding afhankelijk van rol en activiteiten binnen het bestuur. In 2015 is vergoeding uitgekeerd over de periode 1/7/2014-31/12/2015. De twee externe bestuursleden in SPTGC hebben voor hun werkzaamheden voor beide ringen respectievelijk € 9.750 en € 5.750 ontvangen.

## 23. Belastingen

De activiteiten van het fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

## Toelichting Ring Cabine

# Balans per 31 december 2015 (Ring Cabine)

(na voorgestelde bestemming van het saldo van baten en lasten)

(in euro's)		2015	2014
<b>Activa</b>			
<b>Beleggingen voor risico pensioenfonds</b>	24	2.755.827	-
<b>Beleggingen voor risico deelnemers</b>	25	701.991	680.889
<b>Herverzekeringsdeel technische voorzieningen</b>	26	42.895.409	36.197.915
<b>Vorderingen en overlopende activa</b>	27		
Te vorderen Nationale Nederlanden		-	252.100
Te vorderen Aegon		-	-
Overige vorderingen en overlopende activa		<u>4.538</u>	<u>2.269</u>
		4.538	254.369
<b>Liquide middelen</b>	28	397.722	2.815.452
		<b><u>46.755.487</u></b>	<b><u>39.948.625</u></b>
<b>Passiva</b>			
<b>Kapitaal en reserves</b>	29		
Beklemd vermogen		-	-
Vrij vermogen		<u>2.524.199</u>	<u>2.829.339</u>
		2.524.199	2.829.339
<b>Technische voorzieningen</b>	30		
Voorziening Pensioenverplichtingen		42.895.409	36.197.915
Voorziening toekomstige uitvoeringskosten		<u>216.000</u>	<u>216.000</u>
		43.111.409	36.413.915
<b>Voorziening voor risico deelnemers</b>	31	701.991	680.889
<b>Overige schulden en overlopende passiva</b>	32		
Verschuldigd Transavia Airlines C.V.		-	170
Verschuldigd Aegon		380.249	746
Verschuldigd Nationale Nederlanden		1.030	
Overige vorderingen en overlopende activa		<u>36.609</u>	<u>23.566</u>
		417.888	24.482
		<b><u>46.755.487</u></b>	<b><u>39.948.625</u></b>

## Staat van baten en lasten over 2015 (Ring Cabine)

(in euro's)		2015	2014
Premiebijdragen	34	2.126.296	1.999.787
Resultaat beleggingen voor risico pensioenfonds	35	-/-144.173	-
Mutatie beleggingen voor risico deelnemers		21.102	77.221
Mutatie herverzekeringsdeel Technische voorziening		6.697.494	10.559.010
Baten uit herverzekering	36	143.258	107.411
Overige baten	37	-/-77.291	-
<b>Totaal Baten</b>		<b>8.766.686</b>	<b>12.743.429</b>
Mutatie Technische voorziening		6.697.494	10.559.010
Mutatie voorziening risico deelnemers		21.102	77.221
Pensioenuitkeringen	38	143.258	107.411
Mutatie voorziening voor toekomstige uitvoeringskostenoverige voorzieningen	39	-	216.000
Premie herverzekering	40	2.090.484	2.042.889
Saldo waarde overdrachten	41	6	37.052
Pensioenuitvoeringskosten	42	119.482	75.849
<b>Totaal Lasten</b>		<b>9.071.826</b>	<b>13.115.432</b>
<b>Saldo rekening van baten en lasten</b>		<b>-/-305.140</b>	<b>-/-372.003</b>

## Bestemming van het saldo van baten en lasten (Ring Cabine)

(in euro's)		2015	2014
Vrij vermogen		-/-305.140	-/-372.003
Voorziening i.v.m. kredietrisico		-	-
<b>Saldo rekening van baten en lasten</b>		<b>-/-305.140</b>	<b>-/-372.003</b>



## Kasstroomoverzicht over 2015 (Ring Cabine)

(in euro's)	2015	2014
<b>Kasstroom uit pensioenactiviteiten</b>		
Premiebijdragen	2.125.550	1.999.285
Betaalde premies en kosten aan herverzekeraar	-/-1.710.000	-/-1.211.133
Betaalde kosten	-/-121.691	-/-105.477
Mutatie ex-deelnemers op deposito	620	130
Rente opbrengsten	-	-
Afwikkeling N.N.	187.791	1.426.856
	<hr/> 482.270	<hr/> 2.109.661
<b>Kasstroom uit beleggingsactiviteiten</b>		
Aankoop beleggingen voor risico pensioenfonds	-/-2.909.234	-
Verkoop beleggingen voor risico pensioenfonds	9.234	-
	<hr/> -/-2.900.000	<hr/> -
<b>Totale kasstroom</b>	<hr/> <b><u>-/-2.417.730</u></b>	<hr/> <b><u>2.109.661</u></b>
Beginstand liquide middelen	2.815.452	705.791
Eindstand liquide middelen	397.722	2.815.452
	<hr/> <b><u>-/-2.417.730</u></b>	<hr/> <b><u>2.109.661</u></b>

## 24. Beleggingen voor risico pensioenfonds

Per mei 2015 heeft het bestuur de liquide middelen, van zowel Ring Grond als Ring Cabine, ter aanwending van het Vrije Vermogen belegd bij Aegon Asset Management.

Ring Grond heeft € 15.000.000 ingelegd, Ring Cabine heeft € 2.900.000 ingelegd, wat zorgt voor een verhouding van 83,8% vs. 16,2% (de inleg-ratio)

De beleggingen worden als geheel belegd en gemonitoord, zodoende worden de resultaten en het belegde vermogen op basis van de inleg-ratio meegenomen in de resultaten en balans van Ring Grond en Ring Cabine.

De overzichten worden op 100% basis gepresenteerd om aansluiting met de bron te waarborgen, waarna de inleg-ratio wordt toegepast voor het aandeel van Ring Grond, resp. Ring Cabine.

De mutaties kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(in duizenden euro's)	Stand per 1 jan. 2015	Aankopen	Verkopen/aflossingen	Verkoopres./Herwaardering	Stand per 31 dec. 2015
Zakelijke waarden Aegon	-	11.724.500	-/-2.000	-/-772.688	10.949.812
Vastrentende waarden Aegon	-	6.232.500	-/-57.000	-/-118.629	6.056.871
Liquide middelen /vorderingen	-	-	2.000	1.424	3.424
	-	17.957.000	-/-57.000	-/-889.893	17.010.107
<b>Aandeel Ring Cabine (16,2%)</b>				<b>-/-144.173</b>	<b>2.755.827</b>
<b>Aandeel Ring Grond (83,8%)</b>				<b>-/-745.720</b>	<b>14.254.280</b>

## 25. Beleggingen voor risico deelnemers

De mutaties kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(in euro's)	Stand per 1 jan. 2015	Aankopen	Verkopen	Verkoopres./Herwaardering	Stand per 31 dec. 2015
Ind. participaties	538.855	6.609	-	15.113	560.577
Deposito's	142.034	-	-	-/-620	141.414
<b>Totaal</b>	<b>680.889</b>	<b>6.609</b>	<b>-</b>	<b>14.493</b>	<b>701.991</b>

De aankopen in de post Individuele participaties hebben betrekking op premievrijstelling voor aan aantal deelnemers. De verkopen in deze post heeft te maken met de mogelijkheid van (ex) deelnemers om waardeoverdracht te plegen. Eind 2015 betreft het 12 deelnemers (2014: 12 ex-deelnemers).

Het saldo onder Deposito's bij de Nationale Nederlanden betreft onttrekkingen uit beleggingen uit hoofde van beëindiging van het deelnemerschap van vóór 1 april 2000. Daarnaast bevat deze post het afkopen van klein pensioenen van ex-deelnemers die ondanks inspanningen niet meer traceerbaar zijn.

De specificatie van de ex-deelnemers die vallen onder de spaarfondsdeposito's is als volgt:

	Aantal ex-deelnemers 2015	Saldo per 31 dec. 2015	Aantal ex-deelnemers 2014	Saldo per 31 dec. 2014
Spaarfondsregeling tot april 2000	32	€ 133.508	32	€ 133.857
Afkoop kleine pensioenen 2009	11	€ 7.906	11	€ 8.177
Afkoop kleine pensioenen 2010	0	€ 0	0	€ 0
Afkoop kleine pensioenen 2011	0	€ 0	0	€ 0
Afkoop kleine pensioenen 2012	0	€ 0	0	€ 0
Afkoop kleine pensioenen 2013	0	€ 0	0	€ 0
Afkoop kleine pensioenen 2014	0	€ 0	0	€ 0
Afkoop kleine pensioenen 2015	0	€ 0	0	€ 0
Totaal	43	€ 141.413	43	€ 142.034

Deze gelden, met interestvergoeding en inhouding van administratieve kosten, zullen na ontvangen opdracht van de betreffende ex-deelnemers worden aangewend voor de opbouw van een pensioenregeling elders.

## 26. Herverzekeringsdeel van de technische voorzieningen

Per 1 januari 2008 is het Fonds een (her)verzekeringsovereenkomst aangegaan met Nationale Nederlanden Levensverzekering Mij. N.V. (N.N.) voor een periode van 5 jaar. De herverzekering van pensioenverplichtingen vindt plaats door storting van premies en koopsommen in een bij Nationale Nederlanden ondergebracht separaat pensioendepot. Per 31 december 2012 is het contract met N.N. opgezegd en is het pensioendepot komen te vervallen.

Per 1 januari 2013 zijn de opgebouwde aanspraken premievrij achtergebleven bij Nationale Nederlanden op basis van een niet-winstdelend contract. Dit betekent dat er geen separaat pensioendepot meer wordt aangehouden maar dat het fonds een rechtstreekse vordering heeft op de herverzekeraar Nationale Nederlanden ter grootte van de opgebouwde aanspraken.

De aanspraken die per 1 januari 2013 zijn ondergebracht bij Aegon zijn op nominale basis, hetgeen wil zeggen dat het jaarlijkse opgebouwde pensioen wordt ingekocht zonder rekening te houden met beleggings- en technische resultaten. Deze resultaten worden middels een correctiepercentage verrekend met de te betalen pensioenpremies.

Het herverzekeringsdeel van de technische voorzieningen is als volgt in de jaarrekening opgenomen:

(in euro's)	2015	2014
Depot i.v.m. premie vrij achterlaten aanspraken N.N.	35.535.368	31.777.046
Depot i.v.m. nominale aanspraken Aegon	7.360.041	4.420.869
	<b>42.895.409</b>	<b>36.197.915</b>

## 27. Vorderingen en overlopende activa

### *Te Vorderen Nationale Nederlanden*

Dit betreft de nog te betalen premies/koopsommen en kosten aan Nationale Nederlanden inclusief af te rekenen Technisch Resultaat.

Het bedrag is, na verrekening met het uitlooprisico, ontvangen in 2015.

### *Overige vorderingen en overlopende activa*

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

## 28. Liquide middelen

Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn.

## 29. Kapitaal en reserves

(in euro's)	Beklemd vermogen	Overige reserve	Voorziening i.v.m. kredietrisico	Totaal
Stand per 1 januari 2014	-	3.201.342	-	3.201.342
Bij: saldo van rekening van baten en lasten	-	-/-372.003	-	-/-372.003
Saldo per 31 december 2014	-	2.829.339	-	2.829.339
Bij: saldo van rekening van baten en lasten	-	-/-305.140	-	-/-305.140
Saldo per 31 december 2015	-	<b>2.524.199</b>	-	<b>2.524.199</b>

### Solvabiliteit

Het fonds heeft de voorziening voor pensioenverplichtingen door middel van een garantiecontract ondergebracht bij Nationale Nederlanden. Het aan te houden Minimaal Vereist Eigen Vermogen (MVEV) bedraagt 0,22% van de voorziening voor pensioenverplichtingen (2014 0,09 %; het fonds had ervoor gekozen om sinds 2008 een MVEV aan te houden).

## 30. Technische voorzieningen

### Voorziening Pensioenverplichtingen

Het mutatieoverzicht voor de voorziening voor pensioenverplichtingen is als volgt:

(in euro's)		2015	2014
Stand per 1 januari		36.197.915	25.638.905
Pensioenopbouw (incl. omzetting)	A	1.787.046	1.892.633
Indexering en overige toeslagen	B	-	-
Rentetoevoeging	C	64.195	103.939
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	D	-/-139.739	-/-107.411
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	E	-/-2.795	-/-2.261
Saldo waardeoverdrachten	F	-	-
Technisch resultaat	G	-	-
Actuariel resultaat		-	-
Mutaties	J	87.885	-/-175.041
Resultaat aanpassing UFR-methodiek	H	2.415.187	n.v.t.
Resultaat aanpassing rente termijn structuur	H	2.485.715	8.170.099
Aanpassing actuariële grondslagen	I	-	677.052
Mutatie voorziening		<b>6.697.494</b>	<b>10.559.010</b>
Saldo per 31 december		42.895.409	36.197.915

### A. Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

## **B. Indexering en overige toeslagen**

Het fonds heeft geen ambitie ten aanzien van indexatie van de opgebouwde pensioenrechten

## **C. Rentetoevoeging**

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met 0,159% (2014: 0,379%).

## **D. Onttrekking voor pensioenuitkeringen**

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuair berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen van de verslagperiode.

Het fonds heeft de uitkeringen en administratieve afhandeling hiervan overgedragen aan de herverzekeraar.

## **E. Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten**

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuair berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de kosten van de verslagperiode.

## **F. Saldo waardeoverdrachten**

Waardeoverdracht betreft de ontvangst van of overdracht aan pensioenfondsen of pensioenverzekeraar van respectievelijk de vorige of nieuwe werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers, die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd.

De ontvangen koopsommen worden aangewend voor de inkoop van extra dienstjaren.

## **G. Technisch resultaat**

Er is vanaf 2013 geen sprake meer van Technisch resultaat vanwege het nominale herverzekeringcontract met Aegon en het premievrij achterlaten van de aanspraken per 31 december 2012 bij Nationale Nederlanden.

## **H. Resultaat aanpassing rente termijn structuur**

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Dit is de Rente Termijn Structuur DNB 31-12-2015 inclusief UFR. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

## **I. Aanpassing actuariële grondslagen**

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruikgemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen voor de gehele bevolking dan voor de populatie van het fonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het fonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

## **F. Mutaties**

Binnen de collectieve pensioenregeling van Ring Cabine bij Nationale Nederlanden vond de inkoop-salariswijziging altijd plaats per 1 juli van ieder jaar. De laatste inkoop heeft plaatsgevonden per 1-7-2012, er is toen ingekocht tot 1-7-2013. Bij premievrijmaking per 1-1-2013 wordt er dus een half jaar van de laatste inkoop gerestitueerd van het opgebouwde pensioen per 1-7-2013.

De inkoop bij Aegon vindt plaats per kalenderjaar.

Het fonds maakt gebruik van de overlevingstafel Collectief 2003 volgens afspraken met Nationale Nederlanden. Voor de berekening op basis van het FTK wordt gebruik gemaakt van de overlevingstafel

Generatietafel van het Actuarieel Genootschap gepubliceerde prognosetafels Gehele Bevolking Mannen (GBM) en Vrouwen (GBV) 2014, zonder leeftijdsterugstelling vanuit prudentie oogpunt.

De voorziening pensioenverplichtingen kan als volgt worden gespecificeerd:

(in euro's)	2015	2014
Actieve deelnemers (w.o. arbeidsongeschikten)	32.604.015	27.167.284
"Slapers"	7.394.533	6.334.853
Gepensioneerden	2.896.861	2.695.778
<b>Saldo per 31 december</b>	<b>42.895.409</b>	<b>36.197.915</b>

De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat er geen sprake is van een financieringsachterstand.

Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

### Toeslagverlening

Het bestuur heeft in de vergadering van 17 december 2015 besloten om geen indexatie van de pensioenaanspraken toe te kennen aan de actieve deelnemers en derhalve ook niet aan de inactieve deelnemers.

### Voorziening toekomstige uitvoeringskosten

(in euro's)	2015	2014
Voorziening toekomstige uitvoeringskosten	216.000	216.000
<b>Saldo per 31 december</b>	<b>216.000</b>	<b>216.000</b>

Volgens de Pensioenwet dient een pensioenfonds zijn pensioenverplichtingen op marktwaarde te waarderen. Het treffen van een voorziening voor toekomstige (kasstromen die voortvloeien uit) kosten voor administratie, communicatie en het doen van uitkeringen is daar onderdeel van. Achterliggende gedachte hierbij is dat ook bij discontinuïteit het pensioenfonds de uitvoeringskosten dient te kunnen dragen.

Na consultatie van de actuaris heeft het fonds besloten om een voorziening op te nemen voor toekomstige uitvoeringskosten gebaseerd op de situatie waarbij bij beëindiging van de uitvoeringsovereenkomst het contract met de herverzekeraar direct premievrij wordt gemaakt en waarbij het fonds na twee jaar liquideert.

## 31. Voorziening voor risico deelnemers

### Kapitalen oude pensioenregeling

Het verloop van de Kapitalen oude pensioenregeling kan als volgt worden weergegeven:

(in euro's)	2015	2014
Stand per 1 januari	680.889	603.668
Mutatie voorziening	21.102	77.221
<b>Saldo per 31 december</b>	<b>701.991</b>	<b>680.889</b>

De Kapitalen oude pensioenregelingen kan als volgt worden gespecificeerd:

(in euro's)	2015	2014
Actieve deelnemers (w.o. arbeidsongeschikten)	368.586	352.628
"Slapers"	333.405	328.261
<b>Saldo per 31 december</b>	<b>701.991</b>	<b>680.889</b>

### 32. Overige schulden en overlopende passiva

#### *Verschuldigd Aegon*

Dit betreft het saldo van de rekening courant met Aegon.

*Te verrekenen met Transavia Airlines C.V.*

#### *Verschuldigd Nationale Nederlanden*

Dit betreft het saldo van de nog te betalen premies/koopsommen en kosten in rekening courant.

#### *Overige schulden en overlopende passiva*

(in euro's)	2015	2014
Nog te betalen accountantskosten	15.119	14.823
Nog te betalen advieskosten	7.677	7.864
Nog te betalen kosten Aegon inzake beleggingen	3.741	-
Nog te betalen Aon Hewitt Consulting	2.108	879
Nog te betalen kosten toezicht	778	-
Verschuldigd aan Ring Grond	7.186	-
<b>Saldo per 31 december</b>	<b>36.609</b>	<b>23.566</b>

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

### 33. Verbonden partijen

#### Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen de verbonden partijen tussen het fonds en de sponsor, de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders.

#### Transacties met bestuurders

De in het boekjaar 2015 verstrekte bezoldiging aan bestuurders bedraagt € 15.500 voor Ring Grond en Cabine (2014: nihil). Zie noot 25 voor verdere toelichting. Er zijn noch leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders. De bestuurders die in dienst zijn van Transavia Airlines nemen deel aan de pensioenregeling tegen marktconforme grondslagen.

### 34. Premiebijdragen

(in euro's)	2015	2014
Werkgeversgedeelte	1.198.527	1.121.903
Werknemersgedeelte	927.769	877.884
<b>Totaal premiebijdragen</b>	<b>2.126.296</b>	<b>1.999.787</b>

De kostendekkende premie en de feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

(in euro's)	2015	2014
Actuariële kostendekkende premie	2.213.000	2.040.599
Feitelijke premie	2.126.000	2.000.000

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord.

De actuariële kostendekkende premie bestaat uit:

- de premie die actuariëel benodigd is in verband met de pensioenverplichtingen;
- de opslag die nodig is voor het in stand houden van het vereist eigen vermogen als bedoeld in artikel 131 en 132 van de Pensioenwet. Het bestuur heeft besloten om vanaf boekjaar 2008 een opslag voor het MVEV toe te passen. Voor boekjaar 2015 is deze opslag 0,22 % (2014: 0,12%);
- de opslag die nodig is voor uitvoeringskosten van het pensioenfonds, inclusief de vermogensbeheerskosten;

Voor de gedempte kostendekkende premie heeft het bestuur besloten om de premie zoals die met de verzekeraar is overeengekomen, te beschouwen als het onderdeel van de kostendekkende premie die actuariëel nodig is in verband met de aangroei van verplichtingen. Vanwege het garantiecontract heeft het fonds immers de verzekeringstechnische risico's aan de verzekeraar overgedragen. De totale kosten die daarvoor gemaakt worden bestaat uit de premie die aan de herverzekeraar moet worden afgedragen. Volgens artikel 128, eerste lid, onderdeel a Pensioenwet en Besluit FTK, artikel 4 eerste lid is het niet nodig dat in een dergelijk geval een kostendekkende premie gehanteerd wordt ten aanzien van de aangroei van de verplichtingen die boven of onder het niveau ligt van de premie die aan de verzekeraar wordt afgedragen. Wel wordt een opslag toegepast voor het in stand houden van het minimaal vereist eigen vermogen, en voor uitvoeringskosten.

### 35. Resultaat beleggingen voor risico pensioenfonds

De beleggingsopbrengsten kunnen als volgt worden verdeeld:

(in euro's)	2015	2014
Directe beleggingsopbrengsten	-	-
Indirecte beleggingsopbrengsten	-/-144.173	-
	<b>-/-144.173</b>	<b>-</b>

### 36. Baten uit herverzekering

(in euro's)	2015	2014
Pensioenuitkeringen uit hoofde van herverzekering	143.258	107.411
Saldo per 31 december	<b>143.258</b>	<b>107.411</b>

### 37. Overige baten

(in euro's)	2015	2014
Technisch resultaat N.N.	-/-77.291	-
	<b>-/-77.291</b>	<b>-</b>

De overige baten betreffen de afrekening van het Technisch Resultaat na correctie voor het uitlooprisico.



### 38. Pensioenuitkeringen

(in euro's)	2015	2014
Ouderdomspensioen	125.061	89.214
Partnerpensioen	13.367	13.367
Wezenpensioen	4.830	4.830
<b>Pensioenuitkeringen</b>	<b>143.258</b>	<b>107.411</b>

### 39. Mutatie voorziening toekomstige uitvoeringskosten

(in euro's)	2015	2014
Voorziening toekomstige uitvoeringskosten	-	216.000
	<b>-</b>	<b>216.000</b>

### 40. Premie herverzekering

De premie herverzekering stijgt door de toegenomen MRC factor, het opbouwpercentage is daarentegen omlaag gegaan.

### 41. Saldo waarde overdrachten

(in euro's)	2015	2014
Inkomende waarde overdrachten	-/-739	-
Koopsom inkomende waarde overdrachten	628	-
Uitgaande waarde overdrachten	26.819	72.200
Afkoop uitgaande waarde overdrachten	-/-26.702	-/-35.148
	<b>6</b>	<b>37.052</b>

### 42. Pensioenuitvoeringskosten

(in euro's)	2015	2014
Accountantskosten	15.119	14.822
Kosten toezichthouders	4.862	4.668
Adviseurskosten Aon Hewitt Consulting	75.175	51.255
Adviseurskosten i.v.m. contractbesprekingen/wetsaanpassingen	21.363	17.495
Diversen	11.051	1.578
<b>Subtotaal bestuurskosten</b>	<b>127.570</b>	<b>89.818</b>
Interest N.N.	-/-13.696	-/-29.465
Diversen kosten N.N.	3.989	1.769
Rentekosten Transavia	-	205
Administratie- en beheerkosten Aegon	-	8.395
Rentekosten Aegon	767	7.526
Beleggingskosten Aegon	3.741	-
Baten ABN regeling	-/-2.889	-/-2.399
<b>Subtotaal uitvoeringskosten</b>	<b>-/-8.088</b>	<b>-/-13.969</b>
	<b>119.482</b>	<b>75.849</b>

De kosten voor administratieve en secretariële ondersteuning zijn voor rekening van de werkgever conform de afspraak van de uitvoeringsovereenkomst. Overeenkomstig artikel 96 van de Pensioenwet wordt vermeld dat het pensioenfonds in het afgelopen jaar geen dwangsommen en boetes zijn opgelegd. De accountantskosten hebben betrekking op de door KPMG Accountants N.V. uitgevoerde werkzaamheden ten behoeve van de controle op de jaarrekening en de DNB staten. Er zijn geen andere werkzaamheden door KPMG Accountants N.V. verricht.

Door het beëindigen van het garantiecontract vervallen de uitvoeringskosten grotendeels, de kosten van Aegon (administratie- en excassokosten) worden als opslag op de premies en koopsommen meegenomen.

#### **43. Aantal personeelsleden**

Bij het fonds zijn geen werknemers in dienst. De kosten van de werkzaamheden welke worden verricht door werknemers die in dienst zijn van de werkgever worden niet doorbelast aan het fonds.

#### **44. Beloningen bestuursleden**

In het kader van de wet nieuw bestuursmodel en conform het opgestelde beloningsbeleid ontvangen de externe bestuursleden in het fonds een onkostenvergoeding afhankelijk van rol en activiteiten binnen het bestuur. In 2015 is vergoeding uitgekeerd over de periode 1/7/2014-31/12/2015. De twee externe bestuursleden in SPTGC hebben respectievelijk € 9.750 en € 5.750 ontvangen.

#### **45. Belastingen**

De activiteiten van het fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

Schiphol, 29 juni 2016



P. MARÉE



H. Nijman

Stichting Pensioenfonds Transavia Grond- en Cabinepersoneel  
Het Bestuur

Dhr. H. Nijman
Dhr. P. Marée
Mevr. A. Donker
Dhr. V. Spierings
Dhr. B.G. Parson
Dhr. A.W. Gerritsma

## Overige gegevens (Ring Grond)

### **Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten**

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds. In de jaarrekening is het saldo van baten en lasten onttrokken aan kapitaal en reserves.

### **Gebeurtenissen na balansdatum**

Er hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan waarvan de omvang van materiële invloed is op het vermogen per 31 december 2015 en het resultaat over het jaar 2015.

## Overige gegevens (Ring Cabine)

### **Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten**

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds. In de jaarrekening is het saldo van baten onttrokken aan kapitaal en reserves.

### **Gebeurtenissen na balansdatum**

Er hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan waarvan de omvang van materiële invloed is op het vermogen per 31 december 2015 en het resultaat over het jaar 2015.

## Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het Bestuur van Stichting Pensioenfonds Transavia Grond- en Cabinepersoneel

### Verklaring over de jaarrekening 2015

#### *Oordeel*

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Transavia Grond- en Cabinepersoneel (hierna: de Stichting) per 31 december 2015 en van het resultaat over 2015, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

#### *Wat we gecontroleerd hebben*

Wij hebben de jaarrekening over 2015 van Stichting Pensioenfonds Transavia Grond- en Cabinepersoneel (de Stichting) te Schiphol gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de balans per 31 december 2015;
- 2 de staat van baten en lasten over 2015;
- 3 de toelichting met een overzicht van de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

#### *De basis voor ons oordeel*

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

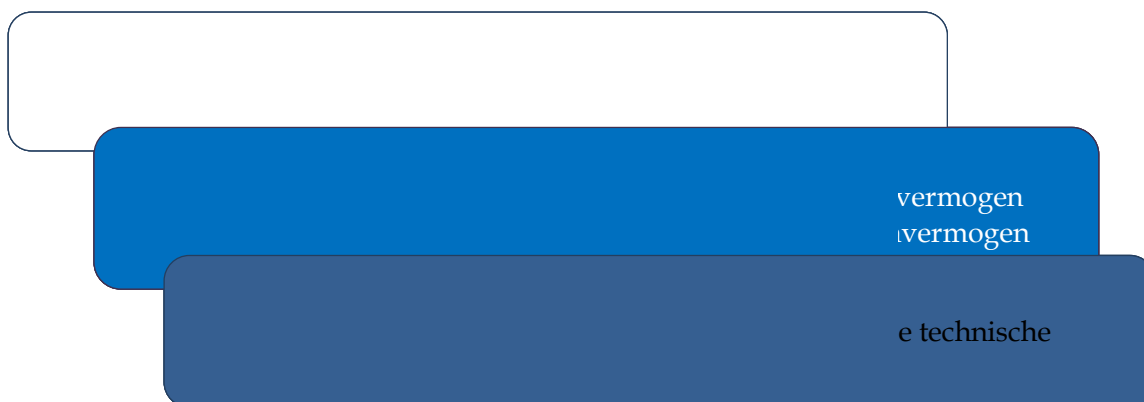
Wij zijn onafhankelijk van de Stichting zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

#### *Controleaanpak*

---

### **Samenvatting**



---

## **Materialiteit**

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Omdat sprake is van afgescheiden vermogen per Ring, hebben wij de materialiteit per Ring bepaald. Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit bepaald op circa 1% van het pensioenvermogen per Ring, respectievelijk EUR 1,4 miljoen voor Ring Grond en EUR 0,5 miljoen voor Ring Cabine. Voor de bepaling van de materialiteit wordt uitgegaan van het pensioenvermogen per Ring per 31 december 2015. Wij beschouwen het pensioenvermogen als de meest geschikte benchmark, omdat het pensioenvermogen een bepalende factor is in de berekening van de beleidsdekkingsgraad die de financiële positie van de Ringen binnen de Stichting weergeeft. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij hebben met het bestuur afgesproken dat wij hen tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen voor Ring Grond boven de EUR 68.000 en voor Ring Cabine boven de EUR 23.000, rapporteren aan hen alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

## **Uitbesteding van bedrijfsprocessen aan dienstverleners**

De Stichting heeft het beheer van de beleggingen en de pensioenadministratie uitbesteed aan Aegon Investment Management B.V. Nationale Nederlanden Levensverzekering Maatschappij N.V. en Aegon Levensverzekering N.V. De jaarrekening wordt opgesteld op basis van informatie over de beleggingen en beleggingsopbrengsten, de technische voorzieningen, premiebijdragen en pensioenuitkeringen en overige financiële posten die zijn verstrekt door Aegon en Nationale Nederlanden.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verwerven van inzicht in de aard en de significantie van de door de dienstverleners verleende diensten en in het effect ervan op de voor de controle relevante interne beheersing van de Stichting. Op basis hiervan identificeren wij de risico's op een afwijking van materieel belang en zetten wij controlewerkzaamheden op en voeren wij deze uit om op deze risico's in te spelen.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen die andere onafhankelijke accountants uitvoeren op de voor de Stichting relevante interne beheersingsmaatregelen van Aegon Investment Management B.V. Nationale Nederlanden Levensverzekering Maatschappij N.V. en Aegon Levensverzekering N.V. in de specifiek daarvoor opgestelde (ISAE 3402-type II) rapportages.

Onze controlewerkzaamheden bestaan uit het bepalen van de minimaal verwachte interne beheersingsmaatregelen en het bespreken van de beheersomgeving bij de dienstverlener met vertegenwoordigers van de dienstverlener. Op basis daarvan evalueren wij de in de ISAE 3402-rapportage beschreven interne beheersingsmaatregelen, verrichte werkzaamheden ter toetsing van de effectieve werking gedurende 2015 en de uitkomsten daarvan. Ook beoordelen wij de evaluatie door het bestuur van de kwaliteit van de uitbesteding.

Wij hebben eigen gegevensgerichte analyses uitgevoerd waarbij wij de uitkomsten van premiebijdragen en uitkeringen hebben getoetst op basis van verwachtingen die wij zelf hiervoor hebben ontwikkeld.

Door bovengenoemde werkzaamheden op de uitbestede bedrijfsprocessen en aanvullende eigen werkzaamheden, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen, beleggingsstromen en -opbrengsten, (mutaties in) deelnemergevens en aanspraken die resulteren in (wijzigingen in) de technische voorzieningen, premiebijdragen en uitkeringen verkregen.

## **De kernpunten van onze controle**

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

### Schattingonzekerheid in de waardering van de technische voorzieningen

#### Omschrijving



De technische voorzieningen zijn een significante post op de balans van de Stichting en worden gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De waardering van de technische voorziening komt tot stand door middel van een berekening waarin aanspraakgegevens van deelnemers met behulp van belangrijke schattingen over levensverwachtingen, kostenniveaus en arbeidsongeschiktheid worden vertaald naar verwachte toekomstige kasstromen (uitkeringen). De kasstromen worden contant gemaakt tegen de markttrente (rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door DNB).

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming van het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van actuariële modellen en het bestuur zich laat adviseren door actuariële deskundigen. Gezien complexiteit en de invloed hiervan op de hoogte van de technische voorzieningen, het resultaat, het eigen vermogen en de beleidsdekkingsgraad vormde de waardering van de technische voorzieningen een kernpunt in onze controle.

Het bestuur heeft in de toelichting in noot j de waarderingsgrondslagen en veronderstellingen voor de technische voorzieningen opgenomen.

#### Onze aanpak



Bij onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden van de certificerende actuaire die door de Stichting is aangesteld. Wij hebben bij aanvang van de controle en bij afronding afstemming gehad met de certificerende actuaire over de te volgen controleaanpak, de aandachtspunten bij de controle en de uitkomsten van de controle.

Wij hebben de door het bestuur gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen geëvalueerd. Hierbij hebben wij de consistentie, prudentie en actualiteit van de schattingsmethode en veronderstellingen betrokken. Wij hebben de onderbouwing van de veronderstellingen door het bestuur geëvalueerd aan de hand van een toetsing van de historische betrouwbaarheid daarvan en algemeen geactualiseerde uitgangspunten zoals overlevingskansen. De gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen hebben wij besproken met de certificerende actuaire.

#### Onze observatie



Wij vinden de waardering van de technische voorzieningen evenwichtig bepaald en de toelichting toereikend.

#### *Verantwoordelijkheden van het Bestuur voor de jaarrekening*

Het Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening alsmede voor het opstellen van het verslag van het bestuur, beiden in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het Bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de Stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het

voornemen heeft om de Stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

#### *Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening*

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraude ontdekken.

Voor een nadere beschrijving van onze verantwoordelijkheid ten aanzien van een controle van de jaarrekening verwijzen wij naar de website van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA). [www.nba.nl/standaardteksten-controleverklaring](http://www.nba.nl/standaardteksten-controleverklaring).

### **Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten**

#### *Verklaring betreffende het verslag van het bestuur en de overige gegevens*

Wij vermelden op basis van de wettelijke verplichtingen onder Titel 9 Boek 2 BW (betreffende onze verantwoordelijkheid om te rapporteren over het verslag van het bestuur en de overige gegevens):

- dat wij geen tekortkomingen hebben geconstateerd naar aanleiding van het onderzoek of het verslag van het bestuur, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de door Titel 9 Boek 2 BW vereiste overige gegevens zijn toegevoegd;
- dat het verslag van het bestuur, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Amstelveen, 29 juni 2016  
KPMG Accountants N.V.

F.J.J. Glorie RA